

Onderzoek

bij de sociale partners

van Pelicano Kinderarmoedestichting

Pelicano
Kinderarmoedestichting

Samen kinderen uit armoede redden

Pelicano is een Stichting van Openbaar Nut ~ Onder de hoge bescherming van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Astrid

Onderzoek

bij de sociale partners

van Pelicano Kinderarmoedestichting

Dr. Nicolas JACQUET, Coline GENERET, Prof. Didier VRANCKEN (ULiège)

Dr. Caroline VANDEKINDEREN (HO Gent) & Prof. Griet Roets (UGent)

Prof. Daniel ZAMORA VARGAS (ULB)

Vandekinderen, C., Generet, C., Jacquet, N., Zamora Vargas, D., Vrancken, D., Roets, G. (2022),

Onderzoek bij de sociale partners van Pelicano Kinderarmoedestichting

Contact: Nicolas Jacquet, Université de Liège, Place des Orateurs, 3 (Bât. B31 - Quartier Agora) 4000 Liège, njacquet@uliege.be

Samen kinderen uit armoede redden

Pelicano is een Stichting van Openbaar Nut ~ Onder de hoge bescherming van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Astrid

Inhoudstafel

1. Kinderarmoede: een schending van kinderrechten	4
<hr/>	
2. Onderzoek in opdracht van Pelicano	5
2.1. De ambitie van Pelicano	5
2.2. De onderzoeksopdracht en -vragen	6
<hr/>	
3. Kinderarmoedebestrijding: tussen liefdadigheid en recht	6
3.1. Liefdadigheid	6
3.2. Recht	7
<hr/>	
4. Onderzoeksmethodologie	8
4.1. Kwalitatieve onderzoeksbenadering	8
4.2. Strategieën van data-verzameling	8
4.3. Strategieën van data-analyse	10
<hr/>	
5. Onderzoeksbevindingen	10
5.1. Voorwaardelijkheid versus tegensprekelijkheid	10
5.2. Instrumenteel versus leefwereld-georiënteerd	20
5.3. Selectief versus universeel	28
<hr/>	
6. Samenvatting	37
<hr/>	
7. Aanbevelingen	38
7.1. Uitvoering van de professionalisering van de sociale partners en de intervisieruimten	38
7.2. Bepaling van het criterium extreme armoede	39
7.3. Herziening van de toewijzing van middelen met het oog op proportionele universaliteit	39
7.4. Een reflectie op gang brengen over de impact en de legitimiteit van Pelicano	40
7.5. De maatschappelijke meerwaarde en impact van Pelicano verder verankeren	40
7.6. Een strategisch plan opstellen	41

I. Kinderarmoede: een schending van kinderrechten

Kinderarmoede is historisch gezien een hardnekkig sociaal probleem in Westerse samenlevingen (Platt, 2005; Cantillon, 2011). De aandacht voor de bestrijding van kinderarmoede in beleid, praktijk en onderzoek in geïndustrialiseerde landen is de laatste jaren sterk toegenomen door het toenemende aantal kinderen dat in armoede opgroeit. In Europa loopt 1 op 5 kinderen een armoederisico (Reynaert et al., 2021). Die trend zet zich voort tot op vandaag. Het aantal kinderen dat in armoede leeft, is tijdens de laatste decennia niet significant gedaald, terwijl het in dezelfde periode een hoge prioriteit kreeg in het beleid van Europese welvaartsstaten zoals België.

Er is internationale consensus dat in armoede leven en opgroeien een schending is van mensen- en kinderrechten (Lister, 2004; Dean, 2015). Kinderarmoede is bijgevolg een maatschappelijk probleem dat dringend publieke actie vraagt in onze samenleving, niet alleen van de overheid, maar ook van de bedrijvenwereld, en privaat initiatief in het middenveld.

Kinderarmoede is niettemin een complex en multidimensioneel probleem, waarin kinderen en gezinnen overheen diverse levensdomeinen verstrikt raken. Kinderarmoede bestaat uit een optelsom van:

- Het gebrek aan **materiële maatschappelijke hulpbronnen**, zoals (gezins)inkomen, met implicaties voor huisvesting (je kan geen huis kopen, je moet huren), mobiliteit (geen auto of openbaar vervoer, ...)
- Het gebrek aan **sociale of immateriële maatschappelijke hulpbronnen en basisvoorzieningen**, tastbaar in de uitsluiting van kinderopvang, onderwijs, tewerkstelling, gezondheidszorg, maatschappelijke dienstverlening, kunst, cultuur en vrije tijd,
- De cumulatie daarvan leidt tot **machteloosheid en moedeloosheid**. De kern van het armoedeprobleem voor mensen in armoede is de ervaring van het gebrek aan macht om mee te definiëren met welke strategieën we als samenleving het sociaal probleem kunnen bestrijden. Zij worden moedeloos omdat ze niet uit de vicieuze cirkel van armoede geraken.

Armoede en sociale ongelijkheid in stand houden leidt tot vervreemding van wat sociaal rechtvaardig is in de samenleving. In onze huidige samenleving is weinig begrip voor het leven en overleven in armoede, terwijl het elk van ons kan overkomen. Bijvoorbeeld bij chronische ziekte, een ongeval, een gebrek aan opleiding, een langdurige werkloosheid, ...

2. Onderzoek in opdracht van Pelicano

2.1. De ambitie van Pelicano

Pelicano blijft niet bij de pakken zitten omdat opgroeien in armoede een funeste invloed heeft op de toekomst van kinderen in onze samenleving, en op hun ontwikkeling van een open toekomstperspectief. De ambitie van Pelicano sluit aan bij onze eigen ambities in ons onderzoek, onderwijs, en dienstverlening van de afgelopen jaren.

Het gebrek aan maatschappelijke hulpbronnen en kwaliteitsvolle basisvoorzieningen heeft immers een nefaste invloed op de ontwikkeling van aspiraties en toekomstperspectief bij kinderen en jongeren. Ondanks hun veerkracht hebben zij heel snel door hoe sociale ongelijkheid zich reproduceert en leggen zij zich, als een vorm van overlevingsstrategie, er vaak op jonge leeftijd bij neer dat zij hun dromen niet zullen kunnen waarmaken, als een vorm van voorspelbaar ongeluk. Het voorbeeld van Benjamin, een jongen van 7 jaar waarmee we in gesprek gingen in recent onderzoek, spreekt boekdelen:

“Ik krijg morgen mijn eigen nieuwe fiets van mijn papa, daar heeft hij voor gespaard! Ik woon hier kortbij. Met mijn fiets ga ik buiten fietsen of met papa naar het provinciaal domein, maar ik kan ook zonder papa met mijn vrienden naar school fietsen of naar hier (kinderwerking). Zelfs samen met mijn vrienden van het tweede leerjaar, ik ben blijven zitten in het eerste. Ik wil politie worden later, maar nog liever postbode. Dan moet ik alleen alles in brievenbussen steken en dat is niet veel werk, dan moet ik niet veel lezen, alleen adressen, want ik kan dat toch niet. En een fiets heb ik nu al!”

Benjamin, 7 jaar, in Roets, Roose, & Bouverne-De Bie, 2013

Op 7-jarige leeftijd beschouwt Benjamin zichzelf al als een chronisch probleemgeval op school als zittenblijver in het eerste leerjaar. Na schooltijd spendeert hij zijn vrije tijd in de huiswerkklas, waar ze hem proberen bij te spijkeren voor het klasgebeuren. In die geest geeft hij nu al aan dat hij niet meer gemotiveerd is om naar school te gaan: hij kan ook zonder dat hij kan lezen en schrijven postbode worden. De veerkracht van de jongen is groot, maar net daardoor problematiseert hij zijn omstandigheden niet en verliest hij zijn aspiraties en ambities in het leven.

Om die reden voert Pelicano strijd tegen kinderarmoede, gekaderd als een vorm van sociale ongelijkheid. Dat houdt in dat de kloof tussen arm en rijk als een centraal probleem begrepen wordt. Pelicano maakt om die reden werk van fondsenwerving om middelen te herverdelen en duurzame financiële ondersteuning te bieden aan kinderen en gezinnen tot de kinderen zijn afgestudeerd om de vicieuze cirkel van armoede te doorbreken, en meer open toekomstkansen te creëren.

2.2. De onderzoeksoopdracht en -vragen

Pelicano legt voor het werken met kinderen en gezinnen connecties met 'sociale partners', die rechtstreeks in contact blijven staan met de kinderen en ouders om de duurzame financiële ondersteuning het hele jaar door te bieden. De sociale partners zijn divers, gaande van actoren in onderwijs (bijvoorbeeld de zorgcoördinator op school), en professionals in de jeugdzorg of OCMW's.

Dit onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van Pelicano, om de sociale partners met wie de Stichting samenwerkt te bevragen om een zicht te krijgen op de volgende vragen:

- Wat is de meerwaarde van de samenwerking met Pelicano voor haar sociale partners?
- Wat is de manier van werken van haar sociale partners met de kinderen en hun gezin?

3. Kinderarmoedebestrijding: tussen liefdadigheid en recht

Armoedebestrijding in het algemeen, en kinderarmoedebestrijding in het bijzonder, situeert zich historisch gezien op het spanningveld tussen liefdadigheid en recht. Historisch gezien worden mensen- en kinderrechten op de agenda gezet bij het tot stand komen van onze verzorgingsstaat. De oriëntatie van diverse actoren in de samenleving: (kinder)armoedebestrijding wordt vanaf dan een verantwoordelijkheid van de overheid, naast engagement van het middenveld, om rechten te realiseren.

3.1. Liefdadigheid

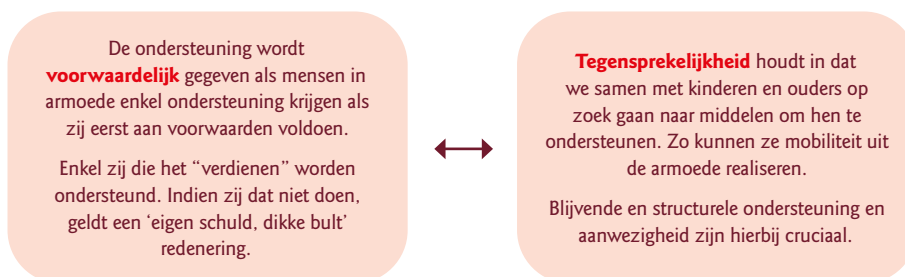
Voorheen was het engagement om (kinder)armoede te bestrijden vooral gebaseerd op liefdadigheid, op basis van privaat initiatief van het middenveld. Het beoordelen van de bereidheid om zich volgens maatschappelijke normen te gedragen is geworteld in liefdadigheid. De inschatting die gemaakt werd om armoede te bestrijden was dat kinderen en mensen in armoede ondersteuning verdienen als zij inspanningen doen om er bij te horen in de samenleving. De ondersteuning is tijdelijk: de ondersteuning bestaat vaak uit giften zoals voedselbedeling, het geven van tweedehandskleding, een geschenk of gift op een bepaalde dag, ...

3.2. Recht

Rechten realiseren vraagt structurele armoedebestrijding en verantwoordelijkheid van de overheid in samenwerking met het middenveld, in het samenspel met de markt. Samen kunnen ze een comprehensieve strategie van armoedebestrijding vorm geven. Het uitgangspunt is niet langer dat kinderen en mensen in armoede ondersteuning moeten verdienen, maar dat ze daar recht op hebben. Ondersteuning wordt dan gegeven onder andere via uitkeringen om het gezinsinkomen te verhogen, en via betaalbare en kwaliteitsvolle basisvoorzieningen zoals onderwijs, gezondheidszorg, vrije tijdsaanbod, ...

Niettemin slagen we er in veel Europese landen, en ook in België, tijdens de afgelopen decennia minder goed in om rechten te realiseren. Het is daarom van belang om onderzoek te doen naar de onderliggende logica's van (kinder)armoedebestrijding, op basis van drie spanningsvelden tussen liefdadigheid en recht.

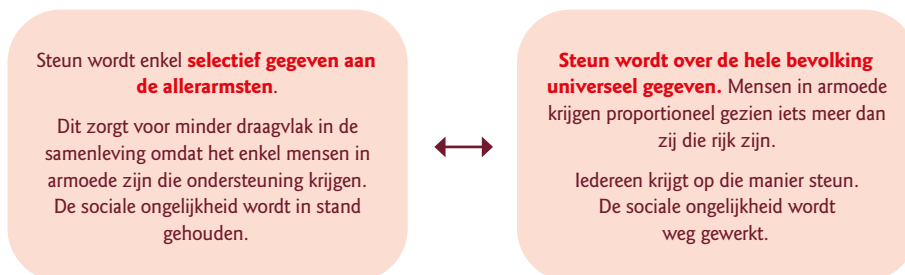
Voorwaardelijkheid – tegensprekelijkheid

Instrumenteel - leefwereld-georiënteerd

Selectief – universeel

4. Onderzoeksmethodologie

4.1. Kwalitatieve onderzoeksbenadering

Om de meerwaarde van Pelicano voor haar sociale partners, en de werking van sociale partners met kinderen en gezinnen in armoede in kaart te brengen, maken we gebruik van kwalitatief onderzoek. Kwalitatief onderzoek is geschikt om diepgaand inzicht te krijgen in de werkwijze en normatieve waardeoriëntaties van de sociale partners wanneer zij middelen en ondersteuning bieden aan kinderen en hun families in armoedesituaties.

4.2. Strategieën van data-verzameling

Het onderzoeksteam deed semi-gestructureerde kwalitatieve interviews (Bogdan & Biklen, 2007) met sociale partners (n=20: 10 in het Franstalige deel en 10 in het Nederlandstalige deel) in heel België en met leden van Pelicano (n=7: 3 in het Franstalige deel en 4 in het Nederlandstalige deel).

De samenstelling van de steekproef van geïnterviewde sociale partners in het Nederlandstalige en Franstalige deel was gebaseerd op een beredeneerde keuze (Friedberg, 1988) om diversiteit in de steekproef op te nemen. De gewenste deelnemers werden vooraf gedefinieerd op basis van kenmerken volgens het soort partners (school, vzw, OCMW, enz.), de provincie, de functies en het aantal jaren dat de sociale partners actief zijn, ...De selectie gebeurde op basis van een vooraf bepaalde lijst die door Pelicano werd aangeboden.

In wat volgt geven we een overzicht van de deelnemers aan het onderzoek en de data waarop de interviews werden afgenomen.

4.2.1. Pelicano-oprichters, leidinggevenden en bestuur

Nummer interview	Code respondent	Datum interview
1	A1	10/05/2021
2	A2	10/05/2021
3	A3	08/06/2021
4	A4	11/05/2021
5	A5	03/06/2021
6	A6	03/06/2021
7	A7	14/06/2021

4.2.2. Sociale partners

- Provincies: Namen (n=1), Luik (n=2), Luxemburg (n=2), Waals-Brabant (1), Henegouwen (n=2), West-Vlaanderen (n=4), Oost-Vlaanderen (n=2), Antwerpen (n=2) + Brussel (n=4)
- Duurtijd van de interviews: tussen 1 en 2 uur
- De eerste 10 interviews werden afgenomen in het Frans, de andere 10 in het Nederlands

Nummer interview	Code respondent	Type organisatie	Datum interview
1	P1	OCMW	24/06/2021
2	P2	Pleegzorg	24/06/2021
3	P3	Jeugdzorg	28/06/2021
4	P4	OCMW	30/06/2021
5	P5	Voedselhulp	05/07/2021
6	P6	School	05/07/2021
7	P7	Pleegzorg	06/07/2021
8	P8	OCMW	12/07/2021
9	P9	School	19/10/2021
10	P10	School	19/10/2021
11	P11	OCMW	07/07/2021
12	P12	OCMW	29/07/2021
13	P13	Orthopedagogisch Centrum	08/07/2021
14	P14	Medisch Pedagogisch Instituut	02/07/2021
15	P15	Orthopedagogisch Centrum	29/06/2021
16	P16	School	06/07/2021
17	P17	School	08/07/2021
18	P18	School	06/10/2021
19	P19	School	07/07/2021
20	P20	School	14/12/2021

4.3. Strategieën van data-analyse

De interviews werden allemaal opgenomen op audio of video (in het geval van online interviews vanwege covid-19 beperkingen) en volledig getranscribeerd. De gegevens werden geanalyseerd door middel van een thematische kwalitatieve inhoudsanalyse (Braun & Clarke, 2006).

De gegevens werden geanalyseerd door middel van een gerichte aanpak van inhoudsanalyse (Hsieh & Shannon, 2005), waarbij gebruik werd gemaakt van de bestaande onderzoeksinzichten over strategieën voor kinderarmoedebestrijding. Het interviewmateriaal werd via 'feedback loops' geanalyseerd om theorie en empirie met elkaar te verbinden.

Als zodanig hebben we de centrale bevindingen van ons onderzoek gestructureerd volgens de drie spanningvelden in het onderscheid tussen liefdadigheid en rechten-georiënteerd werken:

- Voorwaardelijk versus tegensprekelijkheid;
- Instrumenteel versus leefwereldgericht;
- Selectief versus universeel.

De analyse is het resultaat van een uitgebreide uitwisseling tussen alle auteurs. De eerste analytische inzichten werden in een constante dialoog besproken en verder verfijnd. De perspectieven en ervaringen van de sociale partners van Pelicano stelden ons in staat te onderzoeken welke lessen we uit hun praktijken kunnen leren.

5. Onderzoeksbevindingen

5.1. Voorwaardelijkheid versus tegensprekelijkheid

5.1.1. Meerwaarde Pelicano voor sociale partners

Pelicano steunt kinderen en jongeren tussen 0-18 jaar onvoorwaardelijk, als ze een verblijf hebben in België, om hun participatie in het onderwijs te garanderen. Bij kinderen jonger dan 18 jaar bedraagt de financiële steun per kind € 1250 per kind voor kinderen jonger dan 12 jaar, en € 2000 per kind voor jongeren tussen 12-18 jaar. De Stichting steunt alle kinderen van de gezinnen waar zij steun verlenen vanwege extreme armoede. Bovendien kan de Stichting extra tussen komen voor buitengewone kosten, zoals medische ingrepen, laptop, ...

De sociale partner krijgt een forfaitair budget per jaar dat in twee schijven wordt betaald. Het budget wordt besproken en vastgelegd bij het begin van de begeleiding met de mogelijkheid tot herziening indien de situatie van het kind evolueert (toelating tot de middelbare school, onverwachte uitgaven, vrijetijdsbesteding, enz). De sociale partner wordt verwacht het gebruik van de fondsen te rapporteren en verantwoorden aan Pelicano. Daartoe moet de sociale partner de Stichting twee keer per jaar een spreadsheet sturen. De Stichting probeert deze procedure niet (te) zwaar te maken en werkt op basis van vertrouwen met de sociale partners.

“Wat het voordeel van Pelicano is, is dat ze heel wat vertrouwen in ons als school hebben. Dat ze eigenlijk duidelijk zeggen: ‘Jullie kennen de kinderen. Jullie kennen de ouders. Als ze oude schoenen hebben, kopen zij dat, wij betalen de factuur’. Het is niet zo van: ‘Ge moet eerst zeggen wat ze ermee gaan doen en zo, u eigenlijk verantwoorden. Zij vertrouwen een stuk op ons, op ons secretariaat, dat wij dat een beetje monitoren, dat die uitgaven niet buitenissig zijn. De ouders doen de boodschappen en geven dan het ticketje af en dat wordt betaald. En onze financiële coördinator die ziet die kasticketjes wel. Stel dat er daarbij staat: mascara, lippenstift en zo. Of cosmetica, ik zeg maar iets. Dan zeggen ze, dan kunnen we daar wel efkes mee praten.” (Interview P16)

De Stichting benadrukt het belang van flexibele, lange termijn ondersteuning. Ze blijft bijvoorbeeld steunen indien het gezin verhuist naar een andere plek in België, indien daar sociale partners worden gevonden. De initiële sociale partners die het dossier hebben aangemeld en ingediend bij de sociale commissie van Pelicano, moeten dus niet dezelfde zijn als de sociale partners die het gezin blijven opvolgen.

Het contrast met steun die verleend kan worden door OCMW's is groot.

“De werking van een OCMW, dat is allemaal goed en wel, maar da's een stug instrument, een stugge werking. Omdat, alles wat dat mensen vragen, we zitten met een termijn dat we dat binnen de dertig dagen moeten behandelen, maar dat moet voorgelegd worden op een comité, dat moet goedgekeurd worden. En natuurlijk, de noden die bepaalde gezinnen hebben, waar dat er echt financiële tekorten zitten, ge kunt niet iedere maand naar dat comité stappen” (Interview P12)

Indien de situatie van het gezin verbetert, dan schort de Stichting de steun op. Het is dus niet de bedoeling vanaf dat moment de steun te schrappen.

“Daarom vragen wij onze sociale partner: ‘Luister, heb de objectiviteit en eerlijkheid om ons te vertellen wanneer een situatie weer beter is geworden en de hulp niet langer nodig is’. En dat is al gebeurd. Maar wat we ze als garantie geven ter compensatie is: ‘We sluiten het dossier niet. We hebben het in de wacht gezet. Dus je hoeft niet terug naar de sociale commissie. En als de situatie ingewikkeld wordt, vertel je het ons en activeren we het dossier opnieuw. Dat is echt een van onze bijzonderheden: praktisch en snel reageren” (Interview A1)

De Stichting kan de steun verlenen indien de jongeren willen verder studeren. Voor jongeren in het hoger onderwijs komt Pelicano niettemin tussen om alle kosten te coveren zolang de jongeren studeren.

“Hogeschoolstudenten, daar betalen wij alles: hun kot, hun inschrijvingsgeld, hun verplaatsingskosten, hun kleren, het drinkgeld, dat ze kunnen uitgaan, hun eten, drinken, alles, alles. De rode draad is dat wij alles betalen voor die kinderen alsof het onze eigen kinderen zijn.” (Interview A4)

5.1.2. Werking sociale partners

5.1.2.1. Uitbesteding budgetbeheer naar sociale partners

De vrijheid en het vertrouwen dat Pelicano toedicht aan haar partners, gaat gepaard met een zekere verantwoordelijkheid om het toegekende budget te beheren. Hoewel er niet voor elke uitgave een aanvraag hoeft ingediend te worden, moeten sociale partners zesmaandelijks een overzicht van de uitgaven doorgeven. Deze uitgaven kunnen worden gelegitimeerd als ze passen in een van de zes basisbehoeften, zoals uitgelegd door één van de leden van Pelicano:

“Zij kunnen met dat geld alles betalen voor de kinderen wat nodig is. Wat is alles? In feite kristalliseert zich dat over een zestal punten, basisbehoeften. (...) Eén: we eisen een warme maaltijd per dag. (...) Twee: deftige kledij. Dat moet geen luxekledij zijn maar wel aangepast aan de seizoenen. En wij proberen in de mate van het mogelijke ook toch altijd nieuwe kleren te laten kopen en zo weinig mogelijk te werken met tweedehandskledij. Ook kinderen hebben hun fierheid, we proberen dat te respecteren. Drie: medische en paramedische verzorging. We betalen niet enkel het remgeld, maar ook dus een bril, brilglazen, orthopedie, logopedie, psychologische begeleiding, Vier: hygiënische verzorging, dat ze dagelijks gedoucht zijn, dat hun haar gekamd is, tandjes gekuist,... Vijf: al wat dat te maken heeft met algemene pedagogische kosten: schoolfacturen, de boeken, computer, een laptopke, ... Zes: al wat te maken heeft met sport en spel voor die kinderen en die jongeren. Noem vrijetijdsbesteding, het sociaal leven,....”

(Interview A4)

Deze omschrijving van een hele reeks basisbehoeften die door het budget kunnen worden gedekt, laat veel ruimte voor interpretatie. De inschatting van hoe de middelen idealiter worden ingezet wordt bij de sociale partners gelegd, die geacht worden het budget te beheren als “een goede huisvader”.

5.1.2.2. **Dubbelmandaat zorg en controle**

Het onderzoek toont een groot verschil aan tussen de partners met betrekking tot de manier waarop het budget wordt beheerd, de kosten die worden gelegitimeerd, en de betrokkenheid van het gezin/de ouders hierin. Dit alles hangt samen met de perceptie die elke partner heeft op armoede (in meer of mindere mate een structureel dan wel individueel probleem; een sociaal dan wel een pedagogisch probleem; een gevolg van een tekort aan middelen dan wel van wanbeheer over die middelen, ...). De wijze waarop armoede wordt gedefinieerd, laat zich voelen in de manier waarop het budget door de sociale partner wordt beheerd en gespendeerd. De verschillende praktijken die zich ontvouwen, situeren zich op een centraal spanningsveld tussen zorg en controle, waarbij respectievelijk minder of meer voorwaarden worden geformuleerd door de sociale partners bovenop deze van de Stichting.

5.1.2.3. **Rol van ouders**

Sommige sociale partners nemen de mate van verantwoord bestedingsgedrag van ouders mee in hun motivering om ondersteuning vanuit Pelicano aan te wenden. Aldus wordt het verantwoord gedrag van de ouders impliciet een voorwaarde voor hulp vanuit de Stichting:

“En dus ben ik voorstander - het is triest, maar je moet het uitzoeken - van mensen die - ook al zitten ze in een collectieve regeling, ook al zijn er schulden - mensen die het doel hebben om hun rekeningen te betalen...want je moet streven naar een beter leven...En ik wil eigenlijk niet dat ouders alles kopen wat ze willen...Want je komt bij sommige mensen thuis, de huur is niet betaald maar je hebt wel de Playstation 5.” *(Interview PS)*

Pelicano stelt echter expliciet dat het aandeel van de ouders (hun mogelijke mate van verantwoordelijkheid) in de armoedesituatie nooit als criterium fungeert, waarbij wordt verwezen naar de onschuld van de kinderen. Zo dreigt door sommige sociale partners een onderscheid geïnstalleerd te worden tussen de behoeften van kinderen en die van de gezinnen als geheel.

Tegelijk circuleren er ook meer genuanceerde lezingen van schijnbaar irrationeel bestedingsgedrag van ouders bij sociale partners:

“Dus, als de moeder het briefje van € 50 in haar handen heeft en een andere aankoop gaat doen omdat - ik zou haar kunnen begrijpen - ze het zat is en voor één keer € 50 heeft. Dat ze dan niet de rekening wil betalen, maar dat ze gewoon wil terugkomen met een ijshoortje voor haar kinderen, dat kan ik begrijpen.” *(Interview PS)*

Pelicano geeft aan dat ze het budget enkel willen toevertrouwen aan een sociale partner, niet aan de ouders zelf:

“We geven het [budget] ook niet aan de ouders, we geven het aan de school, of aan het OCMW, of aan de sociale partner, als dat een particulier is. We kunnen niet riskeren van het geld aan de ouders te geven, wat is de kans dat die kinderen dat gaan zien? Die kans is zeer klein, die kans is bijna nul.” *(Interview A4)*

Vanuit dezelfde logica communiceert de Stichting nooit naar de ouders over het beschikbare budget. In de praktijk zien we verschillende benaderingen opduiken naargelang de sociale partners die ouders al dan niet op de hoogte stellen van concrete bedragen die voorhanden zijn. Ook dit reflecteert uiteenlopende perspectieven op mensen die leven in precaire situaties, en op de vraag of mensen zich al dan niet verantwoordelijk gedragen in dergelijke situaties. Zo blijkt er enerzijds wantrouwen te leven:

“Wij geven geen bedragen door aan de gezinnen, want wij weten dat ze het een stukje gaan misbruiken. Misbruiken, in de zin van, als ze het zouden weten staan ze elke vijf voeten aan de telefoon van een maatschappelijk werker van ‘ahja, er was nog budget over, mag ik dat kopen?’” *(Interview P14)*

Anderzijds geven sociale partners aan dat gezinnen nooit meer vragen dan wat strikt gezien nodig is:

“Mijn idee is van: geef ze allemaal wat dat ge hebt, en de mensen gaan wel zuinig gebruiken wat dat ze nodig hebben omdat ze weten dat als ze het vragen, dat er genoeg is. Als ge zegt: ge krijgt maar dat, dan zitten ze altijd te zoeken: hoe kunnen we meer of... Zeg gewoon: kijk, wat ge nodig hebt, zal beschikbaar zijn. En dan hebben we gezien dat mensen ook zuinig zijn. Wij hebben geen ouders die dat misbruiken.” *(Interview P13)*

Door een sociale partner werd Pelicano naar de ouders toe gekaderd als een Stichting die zou interveniëren in de opvoedings situatie (en het opvoedingsmandaat van de ouders) als de ouders hun kind niet naar school sturen. Hierbij wordt Pelicano opgevoerd als een dreiging, en wordt de afhankelijkheid van ouders extra benadrukt:

“ Onlangs had ik een gezin waar het jongetje op woensdag niet naar school kwam omdat hij moe was. Hij zit in de eerste klas... dus hij moet naar school. En dus zeg ik tegen hem [de vader]: ‘Luister, Meneer. Als ik uw zoon moet aangeven bij het Directoraat-Generaal van de Leerplicht, zullen er repercussies zijn voor de Pelicano vereniging omdat u aansprakelijk bent. U bent verplicht uw kind elke dag van de week naar school

te sturen - tenzij er een medische reden is - maar als u dat niet doet, wordt uw verantwoordelijkheid genomen en grijpt Pelicano in om uw kinderen te helpen een goede opleiding te krijgen en om uit deze onzekerheid te komen". (...) Ja. Ik heb deze familie ooit bedreigd. En nu komt het kind regelmatig naar school en als hij ziek is, heb ik bewijs." (Interview P9)

5.1.2.4. **Verschillende betalingssystemen en controlegraden**

De diversiteit van de praktijken van de verschillende sociale partners strekt zich ook uit tot de concrete betalingssystemen die worden gehanteerd, met verschillende graden van keuzevrijheid en verschillende niveaus van controle door de sociale partner als uitvoerder. Sommige sociale partners gaan met de kinderen of gezinnen boodschappen doen, anderen vragen de rekeningen achteraf of werken met bonnen. Sommige sociale partners hebben hun systeem gaandeweg aangepast vanuit organisatorische en logistieke motieven. Dit resulteert in iets meer keuzevrijheid voor de ouders:

"Ja, wij betalen de kledij en de schoenen, alleen maar in functie van het kind. Het is ook geëvolueerd hoe dat we het precies doen. Vroeger, in het begin, nam ik kinderen mee in het busje van de school en reed ik naar de schoenenwinkel, reed ik om kledij. Naarmate de jaren vorderden was dat niet echt meer haalbaar om al die kinderen in één busje te steken. Dan ben ik overgeschakeld naar bonnen die ik persoonlijk afgeef aan de kinderen, en dan dienen de ouders eigenlijk het aankoopbewijs, dus het ticketje, door te scannen naar mij en wordt dat verzameld in de map." (Interview P14)

Sociale partners zoeken een evenwicht tussen voldoende ruimte laten voor keuzevrijheid enerzijds en controle op het gespenderde bedrag anderzijds:

"Ik ben ook de persoon die inkopen gaat doen voor hun. Qua eten is het meestal met hen, want ik ga niet bepalen wat zij gaan eten, dat doe ik niet. Maar wel samen met hun naar de winkel. (...) Ja, ofwel schieten de ouders het eerst voor, en dan moet ik echt het kasticketje hebben van kijk, ik ben effectief kleren gaan halen voor mijn kinderen. Ofwel ga ik samen met hun, of het kan wel eens zijn dat ik zeg van hier is tien euro, ga uw turnpantoffeltjes halen, maar ik moet wel officieel het kasticket hebben en als het te veel was moet ik het geld ook terugkrijgen. Dat het eerlijk is, dat we wel weten naar waar het geld gaat." (Interview P16)

Enkel in uitzonderlijke situaties (bijvoorbeeld tijden van COVID 19) en bij specifieke gezinnen wordt er geld meegegeven, maar dan wordt het kasticket nauwlettend opgevraagd. Tegelijk probeert men deze praktijk meestal te vermijden, uit angst dat het geld niet besteed wordt in het belang van de kinderen:

“In dit geval denk ik dat het zou kunnen, om te zeggen: de moeder krijgt deze maand € 300 om haar zoon aan te kleden voor het begin van het schooljaar, om schoenen voor hem te kopen, een jas, een boekentas... en om de bewijzen te overhandigen. In andere families is het absoluut niet mogelijk.”

(Interview P4)

Ook het volgende citaat illustreert het balanceren van een sociale partner tussen het geven van vertrouwen en het uitoefenen van controle. Ze gaat in gesprek met ouders over hun verantwoordelijkheid om aan de behoeften van hun kinderen tegemoet te komen, eerder dan deze uit handen te nemen. Deze praktijk combineert het geven van veel vertrouwen met het installeren van een tegensprekelijkheid waarbij de verschillende belangen in rekening en in gesprek worden gebracht:

“En ik zeg: stuur mij een berichtje wanneer je aan kassa bent. Ik kijk dan niet wat ze in hun kar gestoken hebben, dat doe ik niet. Ik let wel op het sigarettengebruik. Want ja, in elke winkel kan je sigaretten kopen, en dan probeer ik wel te zeggen, dat dekt Pelicano niet, wij gaan jouw tabak niet dekken. (...) Ik ga mij ook niet moeien tot in de details. Opnieuw, da's vertrouwen hebben. Als ik inderdaad merk, de dag na hun inkopen, dat een kind niks in zijn brooddoos heeft, dan ga ik wel – en dat weten zij ook – daar ben ik gewoon heel kort in. Dan bel ik hun, stuur ik hun, van hoe komt het? Dat geef ik wel toe, ik ga daarvoor zorgen dat dat kind eten heeft, hé, ik ga dat zelf gaan halen en ik zal het wel geven.” *(Interview P16)*

5.1.2.5. **Onderhandelingsproces op grond van variabele voorwaarden**

Sociale partners gaan in gesprek met ouders/gezinnen omtrent de voorwaarden voor te legitimeren kosten. Ze motiveren hun beslissingen vaak in termen van redelijkheid en noodzakelijkheid die worden gewogen op basis van de mate waarin ze bijdragen aan het verruimen van de toekomstkansen van een kind. Op die manier installeren ze extra voorwaarden, die variëren naargelang de inschatting van de sociale partner.

“Ik moest de moeder overtuigen door te zeggen: ‘Nou, zie je, je verdient nog steeds evenveel en je kunt haar verjaardagscadeaus kopen in plaats van alleen een jurk en schoenen, want dan is de rekening leeg’. Ik dirigeerde haar. We kochten haar verjaardagscadeautjes, en ik koos voor educatieve spelletjes. Het zou fijn zijn als ze een schoolbord had, want ze begint aan de basisschool en dan kan ze dingen schrijven. Dus het is waar dat ik meer gefocust was omdat ik dacht: ‘Maar dat kan niet. We gaan niet betalen voor een jurk van tachtig euro die ze één keer op haar verjaardag zal dragen’. Het was erg ingewikkeld.” *(Interview P6)*

Bovenstaand citaat legt bloot hoe sociale partners toch soms lijken over te nemen als het gaat om het bepalen van prioriteiten. Hierbij is het bijdragen aan het toekomstperspectief vaak een belangrijke indicator. Tegelijk wordt het prioriteren ook soms onderbouwd door stereotiepe opvattingen over mensen:

“Wij willen terug naar onze familie, kan jij de vliegtickets betalen? En dan, met pijn in hart, maar dat kan ik niet toelaten. (...) Dat zijn dingen die ik wel afblok. Da's één. Dan, Playstation, Switch,... Van die dingen blokken wij ook af, omdat wij denken van, kijk, wij willen kinderen tablets gunnen, wij willen kinderen activiteiten buiten school gunnen, maar dat gaat niet de toekomst bepalen van het kind. We bekijken eigenlijk altijd die rode draad: wat is er nodig om het kind verder te krijgen? Vakanties of van dat speelgoed, of van die Hooverboards, echt typische dingen die mensen willen om hun kansarmoede te dekken maar die eigenlijk helemaal geen meerwaarde hebben voor het kind.” (Interview P18)

Bovendien schemert de eigen normatieve oriëntatie van de sociale partners door in dit besluitvormings- en prioriteringsproces over verantwoorde kosten, waarbij zij verwijzen naar hun eigen gezinssituatie als referentiekader:

“Dus eigenlijk alles wat je zou doen voor je eigen kinderen, proberen wij te doen voor de Pelicanokinderen.” (Interview A7)

Door de eigen opvoedingssituatie als referentiepunt te hanteren, worden bepaalde voor ouders potentieel legitieme vragen (bijvoorbeeld in functie van de veiligheid van hun kind) soms van tafel geveegd, eerder dan als aanknopingspunt gebruikt voor een gesprek over hun (be)zorg(dheid) naar hun kind toe:

“Ik probeer ook wel oprecht en eerlijk te zijn als iets niet kan. Bijvoorbeeld, in februari was er één van de gezinnen die zei: ‘Ik heb een rekje nodig voor op de grond’ (...) En als ik dan denk aan mijn eigen kinderen, van ‘t is ook gelukt zonder zo'n rekje van € 150. En die mevrouw is elke dag thuis, dus ik denk, dat kindje zit daar eigenlijk bijna niet alleen, steek hem een keer in een park, bij manier van spreken. Of in een triptrapstoel. Ik bedoel, 't is niet omdat je iets wil, dat je het vanzelfsprekend krijgt. Ik probeer wel te sturen. Je hebt luxe en je hebt noodzakelijke dingen, en da's wel een onderscheid. Wat is er luxe en wat is er noodzakelijk in belang van kind?’” (Interview P14)

Dit kan echter problematisch zijn omdat er niet zelden een grote discrepantie bestaat tussen de leefwereld van de professionals die als sociale partner optreden en de gezinnen waarin zij optreden, zoals in het volgende citaat wordt aangegeven:

“Wij zijn eigenlijk een heel monoculturele school in de zin dat het tot twee kinderen na allemaal moslims zijn.(...) Buiten de leerkrachten dan. Qua leerkrachten zitten we met twee Turkse leerkrachten, en voor de rest zijn het ook allemaal gewoon Vlamingen van onder de kerktoren die allemaal in Brussel komen werken. Dat maakt het soms moeilijk voor een leerkracht, zeker als ge zelf kinderen hebt, en ge vergelijkt dat, en ge denkt: ‘Allé, komaan, dat kan toch niet, dat moet een ouder nu toch echt wel kunnen?’ Dus de verwachtingen moeten soms toch even opnieuw bijgeschaafd worden, en zeggen van, how, vergeet niet de situatie waarin die kinderen leven. (...) Ik heb ook al enkele huisbezoeken gedaan, het is schrijnend.” *(Interview P18)*

5.1.2.6. **Le cavalier seul**

Uit het voorgaande blijkt hoe moeilijke beslissingen over de besteding van de middelen worden uitbesteed aan individuele sociale partners die allemaal hun eigen normatieve oriëntatie hebben, wat resulteert in verschillende strategieën die gevolgen hebben voor de ouders. Hoewel Pelicano's vertrouwen in de sociale partners zeer gewaardeerd wordt, klinkt de behoefte aan meer begeleiding van Pelicano door, zoals de sociale partner uit het volgende citaat zich “un cavalier seul” voelt:

“Misschien is het eens goed voor Pelicano om mee te nemen naar een intern overleg van waar leggen we de grens, wat geef je wel en wat geef je niet? Geef je een trampoline? Geef je een Playstation? Kom je daarin tussen? Gewoon een beetje dat we allemaal op dezelfde golflengte zitten want nu is het eigenlijk... een beetje cavalier seul in je eigenlijk dossier, bij wijze van spreken, van ‘ja, ik vind dat noodzakelijk...’ Het is natte vinger werk: Wat gaan we doen? Waar gaat de wind naar toe? Wat gaan we kiezen?” *(Interview P14)*

5.1.2.7. **Arbeidsintensief proces als drempel**

De werklust van het budgetbeheer en de hiermee gepaard gaande procesbegeleiding kan tevens leiden tot verdere voorwaardelijkheid. Hoewel de sociale partners aangeven dat de samenwerking en communicatie met de Stichting vlot en snel verloopt, vergt een dossier een tijdsinvestering en doorgedreven engagement, wat soms moeilijk te integreren valt in het takenpakket. Een belangrijke factor hierbij is de mate waarin de sociale partner in het dagelijkse gebeuren al dan niet nauw contact heeft met het kind en het gezin en de vinger aan de pols houdt.

Bovendien speelt ook de constellatie die wordt opgezet binnen een organisatie rond Pelicano dossiers een grote rol in de haalbaarheid, wat repercussies heeft op de opvolging van het kind/de jongere, maar ook op het lanceren van nieuwe aanvragen. Soms is het een samenwerking tussen een leerkracht, zorgcoördinator, boekhoudkundige dienst. Wanneer het echter enkel bij de leerlingbegeleider/zorgcoördinator terecht komt, wordt het moeilijker constructie:

“Wat ik wel weet is dat scholen wat weigerachtig staan om sociale partner te worden, door die rekening die natuurlijk moet geïnstalleerd worden. Plus het feit, iemand moet het doen. En heel vaak komt het er dan bij, bij de taak van leerlingenbegeleiders. Want eigenlijk zijn het de leerlingenbegeleiders en de zorgcoördinatoren die de meest geschikte personen zijn daarvoor, maar als het ook bij hen nog een keer erbij komt... Heel vaak zijn die mensen al overbevraagd, hé.” *(Interview P14)*

Wanneer de verantwoordelijkheid bij één persoon ligt, kan dit leiden tot meer voorwaardelijkheid. Dit wordt geïllustreerd in het volgende fragment:

“Ik heb echt nog twee gezinnen die ik zou willen aanmelden, maar ik geef mezelf een jaar om het met vier kinderen te proberen, want als het is om er aan het eind van het jaar 15 te hebben... (...) Ik moet het systeem eerst onder de knie krijgen. Maar als het goed gaat en de huidige Pelicanokinderen zijn overgegaan naar het tweede jaar, en we al hebben leren samenwerken, en ik heb gezien hoe iedereen werkt, ... Ik zal meer gezinnen kunnen toevoegen en ik denk dat het elk jaar zo zal zijn. Maar op een gegeven moment zal ik moeten stoppen, want totdat de kinderen 18 zijn, stapelen ze zich op.” *(Interview P5)*

5.2. Instrumenteel versus leefwereld-georiënteerd

5.2.1. Meerwaarde Pelicano voor sociale partners

Pelicano vormt een maatschappelijke meerwaarde in haar uitgesproken intentie om leefwereld-georiënteerd te werken op twee met elkaar gerelateerde manieren. Enerzijds is het de bedoeling dat de financiële steun door de sociale partner blijvend afgestemd wordt op de noden van kinderen op diverse levensdomeinen, in overleg met de ouders.

“Ik zal die mama van 5 kinderen niet vergeten, gewoon omdat je voelt dat daar een enorme druk van die schouders valt. En dat ging het in het begin gewoon puur over eten waar wij voor zorgden 's middags. We merkten dat die kinderen soms een week geen eten hadden... allee, ook thuis, eh. De mama had schrik dat ze dat ging moeten betalen, tot we dat dan echt zeiden dat ze daar niets voor moest betalen, ze krijgen elke dag warm eten, elke dag hun soep...” (Interview P17)

Anderzijds is de financiële steun bedoeld om op langere termijn toekomst aspiraties voor de kinderen en het gezin mogelijk te maken.

“Het businessmodel van Pelicano zegt van: ‘we nemen u bij de hand en we gaan u constant verder begeleiden tot het einde, tot wanneer dat je klaar bent voor de maatschappij.’” (Interview A6)

De Stichting heeft de ambitie te werken op de relatie tussen armoede en onderwijs, gezien de steun verleend wordt om de kwalificatie in het onderwijs en kansen op de arbeidsmarkt te garanderen.

“Voor mij is dat armoede, niet alleen materieel, maar ook de dreiging van het verlies van een talent, zowel voor die jongen zelf als voor ons land.” (Interview A4)

Met deze lange termijn financiële ondersteuning differentieert Pelicano zich beduidend van andere stichtingen en initiatieven, zowel van de overheid als van het middenveld:

“Er zijn veel mensen, ngo's, enzovoort, die acties doen, en elke actie is goud waard. Elk kind dat geholpen wordt: Halleluja! Maar ons verhaal is uniek in de zin dat wij zeggen: Wij helpen die kinderen vanaf het ogenblik dat ze Pelicanokind worden tot op het einde van de rit. En dat maakt eigenlijk onze sterkte.” (Interview A7)

Pelicano wil op die manier de vicieuze cirkel van armoede doorbreken:

“Wij hebben die studies betaald, en een paar maanden geleden kreeg ik een zeer aangename mail. (...) Ze heeft communicatiewetenschappen gedaan, behaalde haar diploma en zit op de arbeidsmarkt. Ze heeft de cirkel van de armoede doorbroken, ze zit op de arbeidsmarkt, ze kost niet meer aan onze maatschappij maar brengt op aan onze maatschappij”

(Interview A7)

5.2.2. Werking sociale partners

5.2.2.1. Gematigder over lange termijn effecten

Zoals eerder aangestipt, heeft de sociale partner een grote vrijheid in het beheren van de dossiers. Deze speelruimte strekt zich ook uit tot de wijze waarop de opvolging op lange termijn wordt gepland in overeenstemming met de aspiraties van het kind/de jongere. Het volgende interviewfragment illustreert het vertrouwen dat de Stichting stelt in de sociale partner, ook als het gaat om de toekomst van het kind/de jongere:

“Wij zullen steun verlenen op basis van het feit dat er een project is. Als een sociale partner ons vertelt dat hij [de jongere] astronaut wil worden, weten we dat het ingewikkeld zal zijn, dat het niet gemakkelijk zal zijn. We gaan niet zeggen: ‘Nee, astronaut, dat is een dom idee. Hij moet andere studies doen’. Er is een studieproject. De sociale partner gelooft erin, wij geloven er ook in.” *(Interview A2)*

De gesprekken met de sociale partners hebben ons in staat gesteld de discrepantie te zien tussen de visie van de Stichting en die van de sociale partners. De Stichting is gericht op de maatschappelijke gevolgen van haar actie en de effecten op lange termijn. De ambitieuze doelstelling van de Stichting wordt scherp gesteld in volgend citaat:

“Dat is een heel duidelijke missie: wij gaan de kinderarmoede in België oplossen. Dus de doelstelling is eigenlijk om onszelf overbodig te maken, zo snel mogelijk, want dat betekent dat onze missie geslaagd is. Vanuit dat standpunt gaan we heel efficiënt, zakelijk, gans dat concept van kinderarmoede in België gaan benaderen.” *(Interview A6)*

De sociale partners worden echter soms geconfronteerd met situaties die snelle acties vereisen om aan onmiddellijke behoeften in het heden te voldoen. Vanuit deze realiteit, formuleren de sociale partners het belang en de waarde van de Stichting op een iets getemperde manier, vanuit diverse overwegingen, onder meer de wijze waarop armoede wordt gedefinieerd, de manier van opvolging en het selectieve karakter van de ondersteuning.

5.2.2.2. Armoede als structureel probleem met materiële en immateriële componenten

Ons onderzoek legt bloot hoe sociale partners armoede definiëren als een hardnekkig maatschappelijk probleem waarbij materiële en immateriële componenten met elkaar verknoot zijn. De financiële tussenkomst van de Stichting biedt zeker mogelijkheden om in te spelen op de materiële realiteit, met mogelijke uitlopers naar het immateriële domein (bijv. financiële tussenkomst bij vrijetijdsbesteding). Tegelijk vergt tussenkomen in situaties van armoede vaak interventies die getuigen van nabijheid en betrokkenheid:

“Het is een beetje flauw om te geloven dat je iemand met € 1200 in het jaar een nieuw leven gaat geven, hé. Ge zult zeker bijdragen tot zijn omgeving en zijn leerkansen en dat zal misschien minder pijnlijk zijn, maar armoede is veel meer dan te weinig geld, hé.” (Interview P13)

Sociale partners dichten vooral belang toe aan de mogelijkheden die de Stichting creëert om de effecten van armoede in het hier en nu te verzachten in gezinnen:

“Wat ze doen verzacht zeker, en zal zeker aan die ouders, ik zeg het, die anders op de rand van de kanteling zitten, waarbij ze helemaal teloorgaan en ze het niet meer zien zitten, daar gaat dat een beetje helpen om het net te kunnen blijven volhouden. Dat is het eigenlijk. Maar voor de rest...” (Interview P13)

Tegelijk voegt het volgende citaat een kritische noot toe aan het feit dat de verantwoordelijkheid in het beslissingsproces omtrent de financiële uitgaven volledig uit handen wordt genomen van de ouders. De sociale partner stelt dat op deze manier een opportuniteit wordt gemist met betrekking tot leerkansen voor het gezin op lange termijn:

“Ik denk dat ze [Pelicano] veel beter gewoon een ankerpersoon betalen. Dat ze daarin gaan investeren, iemand die gewoon dat gezin helpt en elke week een paar uur in het gezin komt. Iemand die meekijkt van: ‘Waar gaan we iets gaan halen, waar gaan we boodschappen doen? Hoeveel heb je, hoe ga je die rekeningen beheren?’ Ik denk dat dat al veel krachtiger zou zijn. En dat de kinderen daar ook dingen van oppikken: hoe ga je om met geld, met zakgeld, hoe gaat dat hier,... Ja, ik denk dat dat een veel duurzamere investering is dan gewoon: ‘Hier, een potje geld, en we betalen voor dat kind tot het zijn diploma heeft.’” (Interview P20)

5.2.2.3. Tijdelijke opvolging door sociale partner

De focus op het “hier en nu” van de sociale partner kan mogelijk ook verklaard worden door het feit dat de sociale partner die daadwerkelijk het kind opvolgt in veel gevallen niet in de mogelijkheid zal zijn om zijn gehele traject op te volgen en dus in mindere mate een langetermijnvisie hanteert. Dit is zo wanneer het kind verandert van school (bijv. van basisschool naar middelbare school). Dit kan ook gebeuren als de partner het kind om verschillende redenen niet meer kan volgen (bv. wisseling, vakantie, ziekteverlof, enz.):

“Als je een Pelicano-dossier start, is het tot het kind 18 jaar is. Mensen zijn niet verplicht al die jaren bij ons (NPO) te blijven. (...) Als maatschappelijk werker kan ik ze dan niet blijven volgen omdat ze geen cliënten meer zijn. Daar ligt de moeilijkheid. Het is geen jeugdcentrum of zo. Als mensen vaker komen, heeft het voor mij meer zin om ze te volgen voor Pelicano.” *(Interview P5)*

5.2.2.4. Een selectieve benadering

Het beperkte effect dat door de sociale partners wordt aangekaart, wordt ook geattribueerd aan de selectiviteit die Pelicano noodzakelijkerwijs hanteert:

“Uiteraard, dat is een prachtige filosofie, en ik denk dat je wel een aantal kinderen, door ze te laten studeren, uiteraard meer kansen kan bieden. (...) Uiteraard ga je daar wel een bijdrage mee doen. Ga je daar kinderarmoede mee oplossen? Nee. Dan moet je ieder kind die kans geven, en dat kunnen ze niet, dat is ook niet haalbaar. Dus ja, een aantal lucky ones gaan inderdaad wel waarschijnlijk hun leven door Pelicano op een andere manier kunnen leiden.” *(Interview P15)*

Inzetten op welzijn in het heden versus investeren in de lange termijn

5.2.2.5. Belang in het “hier en nu”

Terwijl de partners de steun op lange termijn bijzonder op prijs stellen, wordt duidelijk doorheen het onderzoek dat zij eerder in het “hier en nu” lijken te handelen dan in de toekomst te investeren. Zij waarderen de toegevoegde waarde in het concrete leven van het kind/de jongere vandaag. Het volgende citaat is slechts één illustratie uit de brede waaier van voorbeelden die tijdens de interviews met de sociale partners naar voren kwamen:

“Als je hoort van de school over gezinnen die dan bijvoorbeeld al meer dan twee jaar Pelicano krijgen, van, ‘Amai, dat kindje doet het wel goed op school, en we merken dat het door naar de sportclub te gaan, dat het helemaal is open gebloeid, en we zien hier de weerslag van op school.’ Dat doet deugd dat

je zo'n dingen hoort. Of bijvoorbeeld, dat kindje heeft door Pelicano logopedie kunnen volgen, ze is veel vooruit gegaan, ze doet het beter,... Ja, dat zijn kleine succesverhalen. Er is nog niemand die afgestudeerd is als burgerlijk ingenieur, dat moet misschien nog komen...(...) Maar ja, het zijn de kleine successen. Of dat je hoort van de ouders dat ze met de tranen in hun ogen komen vertellen van: 'Oh, mijn kindje is op kamp geweest en het was fantastisch' of 'We hebben een keer met het gezin iets kunnen doen, of naar Center Parks kunnen gaan, we gingen dat nooit kunnen doen.'" (Interview P15)

De sociale partners zijn voorzichtiger over de langetermijneffecten van de Stichting op kinderarmoede in het algemeen en op het onderwijs- en werkgelegenheidsstraject van Pelicanokinderen in het bijzonder. Zij erkennen echter dat het effect op het feitelijke welzijn van het kind de potentiële toekomstperspectieven van jongeren kan openen:

"Ge ziet dat vooral bij die leerlingen met wie je zelf in contact komt, dat het die jongeren blij maakt. Aan een jongere een laptop kunnen geven - wat een dagelijks werkinstrument is dat ze nodig hebben - wetende dat die dan verder kunnen en daar ontzettend blij mee zijn... Dat doet al heel veel, en dat zijn zaken dat we kunnen dankzij Pelicano. Lossen wij daar het probleem van de armoede en de kansarmoede mee op? Nee, natuurlijk niet, dat kan ook niet. Maar alle beetje die helpen neem ik met plezier aan, en dan probeer ik daar ook wel mee aan de slag te gaan." (Interview P19)

Een van de respondenten gebruikt de metafoor van het toverstokje om te duiden hoe de Stichting geen wonderen kan verrichten, maar wel kleine verschillen kan maken in het leven van kinderen:

"Ik zie het [Pelicano] niet als een toverstokje. Ik zie het als een heel wijze stok die inderdaad kan helpen om vragen die soms nogal zwaar zijn, te ontmijnen. Maar voor mij is het een uitdrukking van verschillende dingen in het leven van deze kinderen, wat betekent dat zij op een gegeven moment toegang krijgen tot iets anders en op een andere manier veerkrachtig kunnen zijn en een leven kunnen ontwikkelen dat misschien iets anders en minder onzeker is dan dat van hun ouders." (Interview P3)

Het blijft echter koorddanseren tussen enerzijds inspelen op het welzijn hier en nu en aldus aansluiting zoeken bij de leefwereld van het gezin en anderzijds focussen op de toekomst, waarbij de schoolcarrière van het kind centraal staat.

5.2.2.6. Focus op school

De Stichting expliciteert duidelijk dat de sociale partners alle levensdomeinen moeten aanpakken en dat het beschikbare budget overeenkomstig deze logica moet worden besteed:

“Het geld moet besteed worden op alle levensdomeinen. Dus als wij een school zien, en je ziet dat er allemaal schoolfacturen van betaald worden, dan gaan wij zeggen, ‘Nee, nee, wij willen ook dat je het kind ondersteunt op alle levensdomeinen’.” (Interview P7)

De diversiteit van de sociale partners impliceert echter dat zij verschillende prioriteiten stellen, afhankelijk van de logica van hun organisaties, zoals het volgende citaat verduidelijkt:

“Een school is geen OCMW en een OCMW is geen CLB, en iedere dienst waarmee je samenwerkt heeft een ander beleid op een ander vlak en daar denk ik dat je mooi ziet van, hoe wordt het geld besteed en waar liggen de nuances. (...) Je voelt dat die nuance van een school meer naar de school zal gaan en je voelt dat de nuance van een openbaar bestuur ruimer is.” (Interview P12)

Dit schemert door in de manier waarop het budget door de sociale partners wordt besteed. Sommige sociale partners benadrukken: “Het gaat echt om de behoeften van het kind in de school.” (Interview P10). Ze zetten het budget dan bewust in om de eigen schoolrekeningen, schoolmaaltijden en boeken te betalen en ouders op deze manier financieel te ontlasten met betrekking tot onderwijs:

“Als we dan het akkoord gekregen hebben, laat ik dat aan ouders weten. En dan laat ik hen ook weten dat met het budget dat Pelicano jaarlijks ter beschikking stelt de schoolrekeningen betaald zullen worden. Hebben zij nog openstaande facturen bij de externe organisatie waar onze school mee samenwerkt voor het bestellen van de boeken, dan zullen die betaald worden.(...). En dan zeg ik ook, als er bepaalde noden zijn, dat ze mij moeten contacteren.” (Interview P18)

Andere sociale partners binnen het onderwijsveld benadrukken dat zij de middelen van de Stichting net niet aanwenden voor eigen facturen, maar veeleer voor andere extra's voor het kind:

“We gebruiken Pelicano nooit om onze eigen facturen te betalen.” (Interview P13)

Het besteden van budget aan schoolgerelateerde kosten past binnen de rationale van de Stichting die wilt investeren in onderwijs om een betere toekomst te realiseren. De sociale partners zijn zich bewust van Pelicano's hoofddoel:

“Eigenlijk door de kans dat ze krijgen om verder te studeren, om met een computer aan de slag gaan, de schoolboeken die betaald worden, de kledij, ... Het welbevinden van die kinderen gaat erop vooruit. En natuurlijk, ik moet het niet uitleggen, als het welbevinden van een kind goed zit, dan gaan die leerprestaties ook verbeteren. En aangezien die leerprestaties verbeteren, krijgen ze betere scores op school en krijgen ze de mogelijkheid om verder te studeren.” (Interview P14)

Deze doelstelling resonanceert in de logica van sommige sociale partners die terugvallen op de rationale van investeren in “menselijk kapitaal” om kosten te prioriteren, zoals in het volgende fragment wordt geïllustreerd:

“Dat kind heeft nood aan extra therapie, kinesist, logopedie, psychiater, heel die dingen. Dus dat dekken wij ook. Omdat ja, goed, het is de nood van het kind, zonder dat geraakt het kind niet vooruit. En dat is wel in mijn ogen, en ook in de ogen van Pelicano nog altijd het belangrijkste, is dat we de kinderen iets kunnen geven in de toekomst.” (Interview P16)

Deze logica van het menselijk kapitaal wordt in de praktijk van de sociale partners verweven met en aangevuld door meer leefwereld gerichte benaderingen, waarbij het welzijn van het kind (en vaak bij uitbreiding het gehele gezin) als referentiepunt wordt gebruikt om te beslissen hoe het beschikbare budget moet worden besteed. Er wordt aansluiting gemaakt met de actuele noden, die een breed spectrum beslaan, gaande van matrassen, frigo's en wasmachines tot gezinsvakanties:

“Eén van die gezinnen is verhuisd naar een andere woning en dan vraagt men op een bepaald moment of er verf aangekocht mag worden. En dan vind ik van oké, kinderen krijgen ten minste in hun nieuwe woning een nieuwe slaapkamer met wat ze eens willen van kleurtjes, niet een afgedankte kamer waarvan het behangpapier ervan afvalt. Dat is voor mij ook al een succes dat die kinderen een gelukkig gevoel hebben, dat ze een kleurtje verf hebben mogen kiezen van mama en papa en een bed kunnen gaan kopen.” (Interview P14)

5.2.2.7. Nabijheid bij het gezin

Dit impliceert dat de sociale partners nauw betrokken zijn bij de leefwereld van de gezinnen om op deze manier noden en behoeftes op te sporen en op cruciale momenten tussen te komen:

“Dat was de eerste maanden nog moeilijk, ze durfden het niet komen zeggen, of...Daar heb ik echt wel een handje gegeven, van we gaan samen naar de winkel,... Ge bouwt een bepaald vertrouwen op bij die ouders. Zij weten ook van, bij juf *** kunnen wij langsgaan, ook voor kleren. Ik maak om de zoveel weken pakketten. Hebt ge het vroeger nodig? Kom, kom het mij gewoon vragen. Dus, ik denk wel, vanaf het moment dat dat vertrouwen er is... (...)Maar ik denk dat wij sowieso de laagste drempel zijn. Ik denk dat het nog veel moeilijker zou zijn voor die gezinnen mocht het een externe zijn die hen aanspreekt. Ik ben hier op school ook ouderconsulente, dus ik heb sowieso wel een hele goeie band met de ouders, en die band probeer ik ook te hebben natuurlijk voor ik het gesprek rond Pelicano aanga.” (Interview P16)

De sociale partners situeren hun meerwaarde zelf in hun laagdrempelige aanpak, waarbij ze streven naar een constante aanwezigheid van vaste figuren die een betrouwbare relatie kunnen opbouwen met de gezinnen. Ook de component tijd is hier een belangrijk gegeven:

“ ‘t Is zijn ook altijd dezelfde mensen [collega's] die aan het poortje staan 's morgens. We zorgen eigenlijk dat ouders heel laagdrempelig bij ons terecht kunnen, zeker in de kleuterschool. En op die manier durven ze ook wel zo'n dingen een keer vertellen. Gewoon zo dicht mogelijk bij de mensen staan en als ze vragen hebben, dat ze er terecht kunnen. Dat ze ook dat durven doen als ze voelen dat het nodig is.” (Interview P20)

Het is precies vanwege deze benaderbaarheid en het vertrouwen dat de sociale partners in de loop der tijd hebben opgebouwd met gezinnen die in precieze situaties leven, dat de Stichting hun sociale partners waarderen als onmisbare actoren voor het ontvouwen van strategieën voor armoedebestrijding die zijn ingebed in een leefwereldoriëntatie:

“Onze ervaring is wel, als kinderen eigenlijk diep in de armoede moeten opgroeien, dan gaan ze altijd wel ergens op school een persoon zoeken aan wie dat ze zich kunnen toevertrouwen, bij wie ze hun hart kunnen luchten. In de lagere school is dat dikwijls de klasleerkracht of de zorgcoördinator. In het middelbaar onderwijs is dat dikwijls een leerlingenbegeleider of een leerkracht, waarbij dat ze dan toch eindelijk eens gaan zeggen hoe moeilijk ze het hebben en in welke omstandigheden ze moeten opgroeien. Vandaar dat die sociale partners zo belangrijk zijn.” (Interview A7)

5.3. Selectief versus universeel

5.3.1. Meerwaarde Pelicano voor sociale partners

Pelicano steunt kinderen die in extreme armoede opgroeien, en gaat bijgevolg selectief veeleer dan universeel te werk. Voor de Stichting betekent dit dat de sociale commissies (één Nederlandstalige en één Franstalige) een selectie moet maken van kinderen die wel of niet gesteund worden op basis van hun vooropgestelde criteria in hun vademecum. Het vademecum van de Stichting specificceert duidelijk de rol die de partner in de samenwerking moet spelen: “de partner speelt de rol van tussenpersoon tussen de aanvragende familie en de Stichting. Het is de partner die het gezin helpt de behoeften van het kind te beoordelen, de situatie te analyseren en de relevante elementen vast te stellen die met de Stichting moeten worden gedeeld”.

De selectie gebeurt op basis van de aanvragen die door sociale partners worden ingediend. De sociale partners zijn ook degene die de opvolging van de kinderen voor hun rekening nemen om de toegekende budgetten aan te wenden en te verantwoorden.

“Dat is een engagement, hé, sociale partner zijn. En dat wordt niet betaald. Vandaag hebben we 500 sociale partners, gemiddeld twee mensen per school of OCMW, dat zijn duizend vrijwilligers die vandaag voor ons werken. Zonder hen kunnen wij niks nieuws doen.” *(Interview A4)*

Waar het OCMW het publiek mandaat heeft van de overheid om kinderen en gezinnen financieel te steunen, is de relatie met het OCMW een belangrijke overweging voor sociale partners. Zij geven aan dat de flexibiliteit en onvoorwaardelijkheid van Pelicano als hefboom kan dienen om het OCMW te doen bewegen.

“Ik denk dat uit die samenwerking wel blijkt dat het OCMW ook niet altijd een antwoord op alles kan bieden. En dat weten zij hier ook heel goed, en als hulpverlener in een OCMW weet je ook dat je niet alles kan oplossen. Hoe graag dat je het ook zou willen, je kan niet iedere maand twintig vragen stellen voor hetzelfde gezin, dat gaat niet, en dat beseffen ze hier ook. En ze zien ook het verschil van gezinnen die Pelicano krijgen- Allé, dat zetten wij ook in het sociaal verslag, als er bijvoorbeeld bepaalde mogelijkheden wel konden door Pelicano, zetten wij dat ook in het sociaal verslag om ook de comitéleden bij ons te gaan benaderen van: “Kijk hoe waardevol dat dat zou zijn.” En misschien de volgende keer, kan het OCMW wel de filosofie hebben van: “Wij gaan dat ten laste nemen.” *(Interview P11)*

5.3.2. Werking sociale partners

5.3.2.1. Eerste fase: uitbesteding van de preselectie naar een diversiteit van sociale partners

De sociale partners worden gepercipieerd als de hoeksteen van de strategie van de Stichting, zowel voor het detecteren van de kinderen in armoede als voor de opvolging van het dossier:

“Wat is eigenlijk een hoeksteen in gans die werking van de Pelicano, dat zijn eigenlijk onze sociale partners. Zonder de sociale partners bestaat Pelicano niet. Je kan niet op straat gaan en iemand aanspreken: ‘Zit gij in armoede, zit gij niet in armoede? Moet ik u helpen, moet ik u niet helpen?’ Dat is een onbegonnen werk. Die sociale partners, vooral scholen en OCMW’s, zijn bijzonder goed geplaatst om die armoede te gaan detecteren. (...) Die sociale partners zijn onze ogen, onze oren, onze handen. Zij zorgen voor die kinderen met de middelen die wij ter beschikking stellen.” *(Interview A7)*

In de eerste fase van de selectieprocedure speelt de sociale partner een essentiële en centrale rol. De sociale partner is verantwoordelijk voor het indienen van een aanvraag voor een kind bij de sociale commissie van de Stichting. Dit betekent dat de sociale partners de kinderen in armoede identificeren die in aanmerking komen voor Pelicano steun en een dossier voorleggen aan de sociale commissie. Het volgende citaat belicht de cruciale rol van de sociale partners in de selectiestrategie van de Stichting:

“We hebben verwijzers nodig om ons te helpen deze kinderen te vinden. En heel snel kwamen we erachter dat de enige mensen die ons echt kunnen helpen onze sociale partners zijn. Scholen zien wanneer kinderen in armoede leven. Ze zien bijvoorbeeld wanneer schoenen versleten zijn. Zij zien wanneer het heeft gesneeuwd en een kind in een T-shirt aankomt omdat het geen jas heeft. Ze zien wanneer er een excursie is (die één euro kost) en het kind zogenaamd ziek is die dag. Dit zijn tekenen van armoede die de scholen heel goed kunnen opsporen. De OCMW’s kunnen financiële analyses maken, dat is wat de scholen niet kunnen. Het is dus eigenlijk een andere aanpak, maar het leidt tot hetzelfde resultaat... Het is de daadwerkelijke hulp voor de kinderen.” *(Interview A3)*

Bovenstaand interviewfragment belicht het de diversiteit van de praktijken van de sociale partners naargelang de organisaties waaraan ze zijn verbonden, zoals onder meer scholen, OCMW’s, particulieren, huisartsen, ...

Deze diversiteit bij de sociale partners leidt tot verschillen in de selectie en voorbereiding van dossiers. De Stichting ondersteunt selectief en vraagt een intensief onderzoek van de financiële situatie en het inkomen van een familie door de sociale partner. Afhankelijk van de sociale partner, wordt er in meer of mindere mate gedetailleerde informatie gedeeld met de Stichting. Voor de sociale partners is het bewaren van de privacy van de gezinnen erg belangrijk.

“Ik zeg dan ook altijd tegen mijn maatschappelijk werkers: ‘hou dat zo beperkt mogelijk, je moet daar geen heel budgetplan op gaan uitschrijven’. (...) We zijn nog altijd een openbaar bestuur en we mogen niet in detail gaan. Op school gaan ze inderdaad weten dat de facturen niet betaald worden maar de scholen hebben geen zicht op de rekening van de ouders, wat wij dan wel intern hebben. We weten hoe het financieel plaatje eruit ziet. (...). Maar wij gaan ook niet zeggen van ‘er zijn schulden bij die en die en die dienst’. Ik vind niet dat Pelicano daar recht op heeft.” (Interview P11)

Bepaalde scholen besteden dit financieel onderzoek uit naar andere organisaties of professionals, om hun relatie met het gezin niet te beschadigen en om de privacy van het gezin te respecteren:

“En het CLB is er ook altijd bij betrokken. Die kennen ook altijd de dossiers heel goed. En daar zit een stuk privacy bij, wij hebben ook niet het recht op inkijk in schuldbemiddeling en dat soort toestanden. Dat plaatsen wij in het mandje van het CLB.” (Interview P16)

De diversiteit van de sociale partners manifesteert zich duidelijk op dit domein van het financiële onderzoek. Sommige sociale partners graven echt diep in de (financiële) privacy van gezinnen om misbruik te voorkomen en om te garanderen dat alle andere financiële middelen zijn uitgeput:

“Bij aanvang van het gesprek zeg ik wie ik ben en wat ik doe, heel kort, maar ik bevraag ook nog een keer van zijn jullie bereid om heel die financiële kaart met mij te delen? Want uiteindelijk, mensen moeten zich heel kwetsbaar opstellen op dat moment. En het verhaal moet ook kloppen. Ik bedoel, als er mensen voor mij zitten die zo heel chique gekleed zijn, met lange nagels en goed gecoiffeerd, en ze zeggen dat ze niet rondkomen en geld nodig hebben, dan klopt het verhaal niet. Wij vragen elektriciteits- en waterfacturen. We vragen of er schulden zijn. We hebben dat nodig om dat dossier op te maken. Wat zijn de uitgaven? Wat zijn de inkomsten? Is dat in evenwicht? En meestal is dat niet in evenwicht. En dan kijk ik eerst of er nog andere oplossingen zijn. Ga je al langs bij OCMW? Is er schuldbemiddeling die hier gebeurt? Dus ja, die vragen zijn wel heel intens, en ouders moeten zich echt wel op dat moment heel kwetsbaar opstellen. Ook medicatie is een belangrijke. Hoeveel geef je ongeveer uit per maand voor medicatie voor je kind? Zijn er ook bij u gezondheidsproblemen? Hoe komt het dat je je werk verloren bent?” (Interview P14)

Bovendien is er een grote diversiteit in de populatie van de verschillende sociale partners. De mate van precariteit binnen de populatie van een school of organisatie heeft onbedoeld een invloed op de kans dat een kind al dan niet wordt voorgedragen aan de Stichting. In een school met veel kinderen die leven in een armoedesituatie, daalt de kans om geselecteerd te worden:

“Wij zouden alle 180 leerlingen kunnen doorverwijzen, maar dat gaat niet. (...) Dat is historisch gegroeid omdat wij vooral in een transitiewijk zitten, wij zitten eigenlijk aan de achterkant van het noordstation. Dus onze sterke gezinnen, die zijn daar na een jaar weg, die staan sterk genoeg, die hebben genoeg financiële inkomsten. Dus we blijven hier altijd met eerste generaties zitten” (Interview P18)

Deze dynamiek, waarbij wordt vastgesteld wie wel en wie geen Pelicano-steun verdient, kan een concurrentiestrijd tussen kinderen teweegbrengen, waardoor de sociale partners in een moeilijke positie komen om te beslissen welke kinderen de meest schrijnende situatie ervaren:

“We hebben aan andere jongeren gedacht, in het bijzonder aan een jongere die we net hebben ontvangen en die zich in een soortgelijke precaire situatie bevindt en voor wie we ook een subsidie zouden kunnen invoeren. Maar de boodschap die ik kreeg was: “je kunt natuurlijk geen subsidie invoeren voor alle jongeren die je hebt”... Dus, je moet afwegen, je moet een beetje nadenken. Je moet redelijk zijn.” (Interview P2)

5.3.2.2. Tweede fase : selectieproces van de sociale commissie

Na de selectie door de sociale partner wordt het aanvraagformulier doorgegeven aan de sociale commissie. Deze commissie raadpleegt hen en neemt een definitieve beslissing over de kinderen voor wie de Stichting zal optreden:

“De sociale commissie die filtert, en uiteindelijk schieten er van de 50 aanvragen, schieten er acht aanvragen over die waanzinnig schrijnend zijn.” (Interview A4)

Naast de hierboven beschreven diversiteit van de sociale partners is er ook een diversiteit van de sociale commissies. Bovenop de culturele en persoonlijke verschillen tussen de leden van elke commissie, dient de geografische ontwikkeling van de Stichting in rekening worden gebracht. In haar eerste jaren heeft de Stichting haar partnerschap in het noorden van het land ontwikkeld, totdat zij - in de woorden van een commissielid - “slachtoffer werd van haar eigen succes”, terwijl de Franstalige kant meer tijd nodig had om zich in het land te vestigen.

Van haar kant heeft de Franstalige sociale commissie een tijdlang geprobeerd de Stichting in Wallonië en Brussel bekendheid te geven om nieuwe sociale partners aan te trekken:

“Aan Nederlandstalige zijde zijn er veel sociale partners. Dus we wilden het ontwikkelen aan de Franstalige kant. We zeiden tegen onszelf: “Hoe gaan we dit doen? We gaan naar scholen, naar het OCMW om Pelicano voor te stellen, enz.” *(Interview P1)*

Vanuit haar nationale doelstelling heeft de Stichting ingezet op het dichten van de kloof tussen de Nederlandstalige en de Franstalige kant.

Sommige sociale partners merken een verandering op doorheen de tijd wat betreft de betrokkenheid van de leden van de sociale commissie bij hun dagelijkse praktijk en doelgroep. Zij uiten hun bezorgdheid over – in hun woorden - een zekere mate van bureaucratie die de zeer gewaardeerde laagdrempeligheid en warmte die de Stichting vanaf het begin kenmerkt, zou kunnen aantasten:

“Door het feit dat ze groter worden en dat ze eigenlijk wel ambitie hebben, gaan ze natuurlijk ook meer gaan regelen en daar gaan ze moeten opletten dat (...) door de groei van de structuur, dat de warme menselijkheid er niet uitgaat en dat het geen te zware organisatie wordt. Ik heb die mensen wel altijd heel sterk geapprecieerd omdat ze een heel warm hart hebben en heel aanspreekbaar zijn, gevoelig zijn voor de noden, luisteren naar de verhalen en zeggen: ‘we hebben vertrouwen in jullie, we gaan jullie helpen om daar een beetje het leed te verzachten’.” *(Interview P13)*

De Stichting is zich ervan bewust dat hun groei de mogelijkheden beperkt om te investeren in nauwe relaties die worden gekenmerkt door frequente bezoeken aan sociale partners:

“Om je een idee te geven, ik moet gemiddeld honderd e-mails per dag beantwoorden. We hebben ongeveer 500 sociale partners en al hun vragen komen bij mij terecht. Daarnaast onderhoud ik alle contacten met de sociale partners of potentiële partners. Ik ga nog steeds op pad om hen te bezoeken, maar dat gebeurt steeds minder omdat het administratieve werk steeds meer ruimte in beslag neemt.” *(Interview P3)*

5.3.2.3. **Extreme armoede als ultiem selectiecriteria**

Deze gefaseerde selectiestrategie impliceert enerzijds dat de Stichting een groot vertrouwen stelt in de sociale partners en anderzijds dat de sociale partners een grote verantwoordelijkheid dragen bij het selecteren van kinderen en het aanvragen van een financiële interventie. Hoewel de Stichting groeit en elk jaar meer en meer kinderen ondersteunt - 1252 in 2020 (Pelicano, 2021b) - is het financieel en organisatorisch niet haalbaar om alle kinderen in armoede in België te ondersteunen. De Stichting en haar sociale partners zijn zich bewust van deze beperking:

“Ja, inderdaad. We zijn ons ervan bewust dat we de wereld niet gaan redden. We zijn ons ervan bewust dat we niet iedereen kunnen helpen. Maar wat we kunnen doen, doen we op onze eigen schaal.” *(Interview A1)*

Het groeiend aantal aanvragen dwingt tot strenge selectieprocedures. Er wordt een trechter gecreëerd, waarbij de meest precare situaties worden uitgefilterd:

“Er komen zeer veel aanvragen binnen. Tien jaar geleden waren dat zo'n twee tot acht aanvragen per maand, nu gaat dat van 40 tot 50 aanvragen per week. (...). Wij kunnen dat gewoon niet betalen, dit gaat te snel. Dus wat doen wij: er is een eerste selectie, een eerste filter. Dat gaat door verschillende filters. En we gaan eigenlijk op zoek naar de meest schrijnende gevallen. We werken met de toepassing van het economisch principe: met behulp van schaarse middelen proberen om zoveel mogelijk resultaat te bereiken. Onze middelen zijn d'office schaars. Ook al groeien de middelen dagelijks, wekelijks, jaarlijks, het aantal aanvragen groeit mee. Elk bedrijf, elke onderneming, elke vzw, elke stichting die aan filantropie wilt doen, wordt daarmee geconfronteerd. Dat is continu zorgen voor een precair evenwicht, dat je niet meer uitgeeft dan dat er binnenkomt en dat er voldoende binnenkomt om zoveel mogelijk noden te kunnen indekken.” *(Interview A4)*

Deze selectieprocedure resulteert in het installeren van een onderscheid tussen kinderen die wel en kinderen die geen steun verdienen, waardoor precare situaties tegenover elkaar worden afgewogen:

“We kunnen geen aanvraag indienen voor elk van onze kinderen die er nood aan zou hebben. Dat is altijd het probleem, om de armoede te sorteren tussen degenen die minder arm zijn en degenen die armer zijn, en toch een soort classificatie van behoeften te maken.” *(Interview P4)*

Bij de beoordeling van het groeiend aantal aanvragen baseert de sociale commissie zich in het besluitvormingsproces op het criterium “extreme” armoede. Hoewel dit “geen exacte wetenschap” is (interview A4), wordt gesteld dat extreme armoede voor zichzelf spreekt, zoals uitvoerig wordt geïllustreerd aan de hand van twee concrete voorbeelden:

“Ik geef u twee voorbeelden. Een kind vertrekt ‘s morgens om acht uur met een lege boterhamdoos en komt om 8u30 terug op school met een volle boterhamdoos. Dit is geen raadseltje, dat kind doet de vuilbakken, letterlijk, op zoek achter eten. (...) En dat is uitgekomen op school, die zeiden: ‘Wat is dat hier? Beschimmelde boterhammen, beschimmelde kaas, een halve afgekloofde appel die voor drie vierde rot is, enzovoort.’ Dit is voor mij armoede. Nog een voorbeeld: man en vrouw, zes kinderen. Eén van die kinderen valt flauw op school. Ze zeggen: ‘Manneke, wat scheelt er?’, die zegt: ‘Niets, niets, ‘t is allemaal in orde’. Drie dagen later, dat kind verliest terug het bewustzijn. Ze proberen de ouders te bereiken, geen moyen, die ouders zijn niet bereikbaar. De weken daarop zien ze dat dat kind aan het vermageren is aan honderd per uur. Die schooldirecteur belt naar zijn huisarts, en die zegt: ‘Steek dat kind in uw auto, kom er subiet mee langs, ik ga direct kijken.’ Hij bekijkt dat kind en zegt: ‘Zie je dat niet? Dat kind heeft honger! Maar het is veel erger dan dat, dat kind gaat sterven.’ Ze zijn op zoek gegaan naar de ouders: de papa zit al meer dan een jaar in de gevangenis, de mama ligt al meer dan een jaar in coma. De grootouders hebben gezegd: ‘We gaan proberen voor die kinderen te zorgen.’ Die mensen zijn straatarm en veel te oud. Dit is voor mij armoede. Daar heb je geen definitie voor nodig. Dat zijn dossiers die bij ons op onze plateau komen, grofweg vertaald.” (Interview A4)

De sociale partners zijn zich ervan bewust dat de extremiteit van de armoedesituatie doorslaggevend is voor het verkrijgen van de goedkeuring van de sociale commissie:

“Pelicano heeft bij die sessie ook laten weten van ‘kijk, je beschrijft de situatie, hoe schrijnend ze is, en op basis daarvan keuren we het goed of keuren we het niet goed’ en ja, dan weet je ook wel dat je dossier wel heel stevig moet zijn en dat het vooral de heel schrijnende gevallen zijn van wie het dossier dan goed gekeurd kan worden.” (Interview P17)

5.3.2.4. Flexibiliteit binnen de contouren van selectiviteit

In de samenwerkingsovereenkomst tussen de Stichting en de sociale partner is bepaald dat “de middelen uitsluitend en rechtstreeks ten goede komen aan het kind, met uitsluiting van zijn of haar directe of uitgebreide omgeving of de partij zelf”. De focus op het individuele kind bevestigt de selectieve aanpak van de Stichting. Tegelijk laat de Stichting een opening om dit breed te interpreteren in het voordeel van het gezin. De sociale partners van het eerste uur benadrukken het belang van deze bredere benadering, en refereren naar hun eerste uitwisseling met de Pelicano-oprichters:

“Pelicano heeft toen eigenlijk gezegd: ‘Het oude caritas-gedachte, laat ons dat niet installeren. Laat ons toch een soort hulpverlening of ondersteuning bieden aan gezinnen waarbij we ouders in hun kracht laten staan en ze kunnen laten beroep doen op middelen als het echt nodig is.’ Nu, wat ik altijd zeer sterk geapprecieerd heb aan Pelicano, is dat ze in hun idee, in het ondersteunen van armoede, ruimdenkend zijn.” (Interview P13)

Hoewel de steun bestemd is voor het kind, heeft het gezin van het kind indirect voordeel van de steun. De middelen die aan de kinderen worden toegekend, leiden tot een verbetering van de levenskwaliteit van het hele gezin, aangezien het geld dat de ouders niet langer aan hun kinderen besteden, door hen kan worden overgeheveld naar andere domeinen zoals huisvesting, nutsvoorzieningen, vrijetijdsbesteding, enz.:

“Over het algemeen zijn de dingen die we betalen heel specifiek voor de kinderen... Maar in zekere zin ontlasten ze het gezin. Het is duidelijk dat... Als ik schoolmaaltijden of een schoolreisje kon betalen, is het duidelijk dat het gezin zich kan permitteren om de verwarming te betalen. Wij betalen voor de kinderen, zodat het gezin in belangrijkere behoeften kan voorzien.” (Interview P1)

In uitzonderlijke situaties kan het budget ook expliciet worden ingezet ten voordele van het hele gezin. Dit getuigt van een zekere flexibiliteit bij de Stichting. Volgens deze sociale partners heeft de Stichting bijvoorbeeld al de betaling van een huurwaarborg of een huurprijs overgenomen:

“We hebben dan één ouder heel even geholpen qua huisvesting, voor dat ze bij het OCMW binnenkwam, dus wij hebben wel twee keer de huur betaald, omdat, bon, dat kind mocht niet meer op straat leven, hé, wij moesten wel zorgen dat dat kind onderdak had.” (Interview P18)

Tijdens één van de interviews met de leden van de sociale commissie wordt betoogd dat het niet altijd mogelijk noch wenselijk is de belangen van ouders en kinderen te onderscheiden:

“Die mensen gingen ook naar de voedselbank maar ze hadden thuis geen frigo, ze hadden geen microgolf. Wat zijt ge met voedsel van de voedselbank als ge het niet kunt bewaren of ge kunt het niet opwarmen? Bij hebben dan gezegd van oké wij kopen daar een frigo, wij kopen daar een microgolf. Dan ga je zeggen, oké, goed, da's voor de ouders. Ja, voor een stuk wel. Maar uiteindelijk is het ook voor de kinderen. De kosten zijn altijd kindgerelateerd. Je kan ook nooit volledig die grens trekken. Ik herinner mij een geval, een mamaatje in Spa die met twee kinderen in het huis van een huisjesmelker woonde. Die had geen warm water, die had geen verwarming, niets. Wij hebben daar een camion kolen gekocht. Je kan zeggen, oké, goed, die mama is daarmee verwarmd. Akkoord, maar de kinderen ook. Vandaar, je kan nooit stricto sensu volledig de scheiding maken, en dat hoeft ook niet, denk ik.” (Interview A7)

Sociale partners constateren een soortgelijk neveneffect voor de groep als hierboven beschreven voor het gezin: andere kwetsbare kinderen kunnen onrechtstreeks voordeel halen uit het feit dat één kind financieel wordt ondersteund, onder andere omdat dit de budgettaire druk op een organisatie verlicht:

“Maar we zien het ook een stuk als een kans voor iedereen. Als we één Pelicanokindje in de groep hebben, kunnen er ook wel wat andere middelen gebruikt worden die niet naar hem of naar haar moet gaan, voor iemand anders.” (Interview P15)

6. Samenvatting

Als leidraad voor de synthese willen wij kort terugkomen op de drie analytische dimensies die wij hebben gebruikt om de bij de sociale partners van de Pelicano verzamelde gegevens te analyseren en die ons de facto in staat stelden de strategieën van de Stichting voor armoedebestrijding te kwalificeren.

Ten eerste de dimensie die betrekking heeft op de voorwaardelijke of tegensprekelijke aanpak die de Stichting hanteert in haar strategieën ter bestrijding van kinderarmoede. Uit de analyse van de verzamelde gegevens blijkt dat de steun die de Stichting aan een kind biedt vrijwel onvoorwaardelijk is. Het kind komt in aanmerking voor een jaarlijks budget vanaf het moment dat het door de Stichting in zorg wordt genomen tot de leeftijd van 18 jaar, of 25 jaar als het kind hoger onderwijs volgt. Deze strategie van de Stichting verschilt sterk van de strategieën van andere particuliere en openbare actoren op het gebied van armoedebestrijding, die eenmalige hulp bieden. Bovendien kan het toegekende budget worden verhoogd wanneer het kind geconfronteerd wordt met buitengewone uitgaven, zoals medische operaties, de aankoop van een laptop of wanneer zich onvoorziene uitgaven voordoen in het gezin. Dankzij de flexibiliteit van het toegewezen budget kunnen de onzekerheden in het leven van een kind beter worden gedekt. Bovendien is de geboden steun niet afhankelijk van het grondgebied waar het kind woont, noch van de partner waarmee de Stichting samenwerkt. Wanneer het gezin van een Pelicano-kind verhuist, blijft de geboden financiële steun bestaan op voorwaarde dat een andere sociale partner het overneemt in dit nieuwe gebied. Het onvoorwaardelijke karakter van de steun en de uitvoering ervan op lange termijn zijn de hoekstenen van de strategie van de Stichting in de strijd tegen kinderarmoede. Dit is in overeenstemming met de verschillende aanbevelingen van de wetenschappelijke gemeenschap, zowel in sociaal-wetenschappelijk onderzoek op het gebied van kinderarmoede als in juridische analyses van kinderrechten. De strategie van de Stichting bevordert de langetermijnontwikkeling van de kinderen die zij ondersteunt en heeft uiteindelijk een grotere sociale impact op hun leven dan andere particuliere of openbare structuren op het gebied van kinderarmoede.

Ten tweede kan ook de wijze waarop de Stichting met haar sociale partners samenwerkt als vrijwel onvoorwaardelijk worden omschreven. De speelruimte waarover de sociale partners beschikken bij het beheer, de toewijzing en de verantwoording van het aan een kind toegekende budget is een belangrijke troef voor de Stichting. Enerzijds profiteren de partners van de autonomie die nodig is voor de follow-up van de kinderen die zij volgen. Anderzijds heeft deze autonomie tot gevolg dat hun deskundigheid wordt gelegitimeerd.

Ten tweede de dimensie die betrekking heeft op de instrumentele aanpak of leefwereld-geïntegreerde aanpak die de Stichting hanteert in de strategieën ter bestrijding van kinderarmoede. Uit de analyse van de verzamelde gegevens blijkt dat de door de Stichting aan een kind geboden ondersteuning gericht is op “levensdomeinen”. Het aanbieden van financiële steun die de verschillende gebieden van het leven van een kind bestrijkt, vormt een echte toegevoegde waarde voor de kinderen die de Stichting ondersteunt. Het door de Stichting toegekende budget wordt voortdurend aangepast aan de behoeften van de kinderen en heeft tot doel hen in staat te stellen hun ambities voor de toekomst op langere termijn te verwezenlijken. Bovendien heeft het ontbreken van een cultureel model voor het gebruik van het budget tot gevolg dat het stigma dat kinderen, en bij uitbreiding hun ouders, zouden kunnen ervaren, wordt verminderd. Bovendien vergroot het streven om een kind in staat te stellen zijn sociale situatie te doorbreken door onderwijs te volgen en, indien het dat wenst, hoger onderwijs te volgen, de kansen van het kind om duurzaam tot de arbeidsmarkt toe te treden. De financiële steun van de Stichting, die de verschillende levensgebieden van een kind bestrijkt met speciale aandacht voor onderwijs, onderscheidt haar duidelijk van andere openbare of particuliere stichtingen en initiatieven. Deze strategie heeft ongetwijfeld een belangrijk sociaal effect op kinderen en beperkt de dynamiek van de reproductie van armoede.

Ten derde kunnen de armoedebestrijdingsstrategieën van de Stichting als selectief worden omschreven omdat zij gericht zijn op een specifieke doelgroep, namelijk de armste en meest kwetsbare kinderen.

Ten slotte is het belangrijk op te merken dat uit de bij de sociale partners verzamelde gegevens blijkt dat zij soms meer voorwaardelijke en instrumentele strategieën gebruiken dan deze die door de Stichting worden voorgesteld. In het volgende hoofdstuk, "Aanbevelingen", komen deze problemen aan bod en worden manieren voorgesteld om het effect ervan te beperken.

7. Aanbevelingen

7.1. Uitvoering van de professionalisering van de sociale partners en de intervisieruimten

Het feit dat sommige sociale partners meer instrumentele en voorwaardelijke strategieën ontwikkelen dan de Stichting wenst, zou kunnen worden tegengegaan door de tenuitvoerlegging van een mechanisme voor professionalisering en intervisie. Uit de analyse van de bij de partners verzamelde gegevens blijkt dat Pelicano een bijna blind vertrouwen heeft in haar sociale partners. Het contact en de communicatie verlopen hoofdzakelijk via het sociaal comité, dat de verzoeken van de partners beoordeelt en de rekeningen over de financiële uitgaven analyseert. Wij zijn ons ervan bewust dat de grote flexibiliteit van de Stichting een troef is voor de sociale partners. De sociale partners betreuren dat de klassieke sociale structuren in België te bureaucratisch zijn. Om niet in de val van de bureaucrativering te trappen, stellen wij voor dat de Stichting begint na te denken over de professionalisering van de partners waarmee zij samenwerkt. Deze professionalisering zou, afhankelijk van de specifieke kenmerken van de partners, op verschillende assen kunnen berusten: 1) hen meer vertrouwd te maken met de werking van het stelsel van sociale bijstand en de structuren van de verzorgingsstaat in de strijd tegen armoede, zodat zij andere overheidsdiensten en actoren kunnen mobiliseren die de gezinnen die zij volgen zouden kunnen ondersteunen (bijvoorbeeld de OCMW's); 2) hun ondersteuning te bieden bij het financiële beheer van het toegewezen budget, met name voor partners die niet gewend zijn de financiële situatie van gezinnen te beoordelen, zoals scholen; 3) hun een specifieke opleiding te bieden op het gebied van bewustwording van armoede, zodat zij bijzonder complexe situaties kunnen aanpakken

Wij stellen ook voor intervisiemomenten te ontwikkelen tussen de partners van de Stichting, zodat zij hun praktijken kunnen uitwisselen en een wederzijdse leerdynamiek kunnen ontwikkelen.

7.2. Bepaling van het criterium extreme armoede

De doelstelling van de Stichting om zich te richten op de meest kwetsbare kinderen/jongeren, in situaties van extreme armoede, impliceert de noodzaak van afstemming op de traditionele sociale bijstand (OCMW), d.w.z. steun die gericht is op kinderen/jongeren die in aanmerking komen voor bijstand. Het is duidelijk dat er tussen de partners een grote verscheidenheid aan praktijken bestaat bij de selectie van kinderen/jongeren met betrekking tot het criterium van extreme armoede. De speelruimte die de sociale partners hebben bij het aanwijzen en selecteren van kinderen/jongeren voor de sociale comités leidt tot een vorm van concurrentie tussen kinderen die voor Pelicano-steun in aanmerking komen. Daarom stellen wij ook voor dat de Stichting een informatiebeleid uitstippelt voor partners die een samenwerking willen aangaan. Het expliciet maken van verwachtingen via informatie zou het mogelijk maken betere strategieën van armoedebestrijding vorm te geven (quasi-onvoorwaardelijk, domeingericht, definitie van extreme armoede, enz).

7.3. Herziening van de toewijzing van middelen met het oog op proportionele universaliteit

Naast de onbedoelde voordelen die aan Pelicano-kinderen toegewezen budgetten hebben voor andere kinderen in hun omgeving (zie paragraaf over “flexibiliteit binnen de grenzen van selectiviteit”), stellen veel van de partners in het Nederlandse taalgebied een nieuwe opzet van de toewijzing van middelen voor, zodat zij creatiever middelen kunnen besteden en aan meer behoeften van verschillende kinderen kunnen voldoen. De voorstellen voor alternatieve herverdelingsmodellen varieerden naar gelang de organisatie waaruit de partners afkomstig waren. Zo denkt een orthopedagogisch centrum waar kinderen verblijven altijd in termen van een groep kinderen met verschillende behoeften, terwijl een OCMW meer denkt in termen van een familie-eenheid. Bovendien zetten sommige sociale partners vraagtekens bij de individuele constructie van het “Pelicano-kind” en denken zij in termen van een meer collectieve aanpak ten behoeve van meer kinderen en gezinnen. Zoals vermeld in het hoofdstuk “Kinderarmoede: een schending van de rechten van het kind”, neemt de kinderarmoede in België nog steeds toe, ondanks het feit dat de strijd tegen kinderarmoede al tien jaar op de politieke agenda staat. Deze toename kan gedeeltelijk verklaren waarom de Stichting het slachtoffer is van haar succes in Vlaanderen en laat ons toe te zeggen dat dit fenomeen zich binnenkort ook in Wallonië zal ontwikkelen. Daarom stellen wij voor om na te denken over de verdeling van de middelen, die flexibeler zou kunnen zijn en zou neigen naar een vorm van proportionele universaliteit. De uitvoering van een begroting die gekoppeld is aan de specifieke behoeften van het kind en niet identiek is voor iedereen, of de toewijzing van een groter budget aan partners wiens structuren veel in aanmerking komende kinderen omvatten, zou de Stichting en haar partners in staat stellen meer kinderen te steunen.

7.4. Een reflectie op gang brengen over de impact en de legitimiteit van Pelicano

Na de eerste samenvattende vergadering op 12 april 2022 tussen het onderzoeksteam en enkele bestuurders van de Pelicano, werd het duidelijk, met name door het debat over de brandings- en communicatiestrategie van de Stichting, dat de kwestie van het imago duidelijk aan de orde kwam, met des te meer problemen omdat Pelicano zich richt tot meerdere partners (donoren enerzijds, zoals bedrijven en private donateurs, en sociale partners anderzijds, in hun respectieve diversiteit) die specifieke en verschillende visies en verwachtingen kunnen hebben. Dit is een belangrijk punt dat de complexiteit illustreert van de strategie van de Stichting, die zowel gericht is op kinderen in zeer precare situaties als op donaties van particulieren en particuliere bedrijven die de Stichting kunnen financieren. Als het sociale probleem van armoede onder kinderen het grote publiek raakt, dat gevoelig lijkt voor deze realiteit, vooral in tijden van crisis, dan kan dat niet gezegd worden van het imago van Pelicano, dat nog relatief onbekend is.

Voor het onderzoeksteam is dit een probleem dat in sociaal-wetenschappelijke termen verwijst naar de centrale vraag naar de legitimiteit van het handelen. In dit opzicht bestond de hele studie van het onderzoeksteam erin aan te tonen hoezeer de Stichting door haar optreden een politieke actor (actor in het sociaal beleid), een economische actor (sociaal ondernemerschap) en een burgerschapsactor (strijd tegen kinderarmoede via een dynamiek van gelijke kansen) is.

7.5. De maatschappelijke meerwaarde en impact van Pelicano verder verankeren

Legitimiteit is een vrij klassieke kwestie waarmee filantropische stichtingen doorgaans te maken krijgen, vooral wanneer zij geconfronteerd worden met overheidsorganen van de verzorgingsstaat. Aangezien zij hun legitimiteit niet rechtstreeks kunnen of willen ontleenen aan een overheidsinstantie (gemeentelijk, provinciaal, regionaal of zelfs federaal) of zelfs aan een volksverkiezing (de bevolking kent de Stichting onvoldoende), worden zij over het algemeen geleid op basis van professionaliteit en deskundigheid.

Deze situatie brengt hen er vaak toe netwerken van samenwerking en accreditatie te ontwikkelen op basis van peer reviews of deel te nemen aan conferenties, publicaties en onderzoek, en structurele banden te ontwikkelen met universiteiten, onderzoekscentra en hogescholen. Deze samenwerkings- en evaluatienetwerken, die duidelijk tot doel hebben hun professionaliteit en deskundigheid te versterken en goede praktijken uit te wisselen, worden vaak gevormd rond nationale verenigingen van stichtingen (in landen met een sterke filantropische traditie) of zelfs binnen grote internationale en/of Europese verenigingen zoals het European Foundation Center of de European Venture Philanthropy Association (waarvan het hoofdkantoor in Brussel is gevestigd). Deze verenigingen beogen de filantropie te bevorderen door samenwerking tussen partners, de filantropie te beschermen en haar bestaansmiddelen naast het overheidsbeleid te versterken.

Deze verenigingen zijn belangrijke actoren in de verdediging van de rol van stichtingen die, terwijl zij de civiele samenleving bevorderen, pleiten voor het bestaan van een sterke en onafhankelijke derde sector ten opzichte van de staat en het overheidsbeleid. Tegenover het openbaar gezag is hun streven naar legitimiteit echter gebaseerd op hun professionaliteit, die wordt bevestigd door:

- Benadrukken van de vaardigheden van stichtingen en hun leiders
- Documentatie van door de aangesloten stichtingen ontwikkelde acties (benchmarking),

- De productie en verbetering van specifieke kennis,
- De organisatie van openbare lezingen en symposia
- Identificatie en bevordering van innovatieve initiatieven,
- Creatieve programma's,
- De organisatie van uitwisselings- en discussieworkshops,
- De geleidelijke ontwikkeling van gemeenschappelijke en transversale visies op filantropie en de effecten ervan op de doelgroepen naast of in aanvulling op overheidsinterventie.

Of Pelicano nu wel of niet kiest voor betrokkenheid bij deze internationale netwerken, het lijkt ons interessant deze bredere reflectie over de legitimiteit van filantropie te maken. Dit laat concluderen dat er behoefte is aan professionalisering en erkenning van de expertise die Pelicano al enkele jaren inzet. Naar onze mening moet deze zoektocht naar legitimiteit van Pelicano's expertise, bij gebrek aan een sterke maatschappelijke en politieke legitimiteit, verder worden onderzocht en gecommuniceerd door middel van een strategisch plan.

7.6. Een strategisch plan opstellen

Wat Pelicano en meer bepaald de ontwikkeling ervan betreft, lijkt het ons, aangezien ons onderzoek hoofdzakelijk gericht was op de sociale partners, die duidelijk strategische tussenpersonen blijken te zijn tussen de door de kinderen ervaren armoedesituaties en de Stichting, dat de sociale, culturele en educatieve impact belangrijk is en zeer rechtstreeks verband houdt met de concrete acties die reeds met zowel de sociale partners als de financierende instanties zijn ondernomen. Om de zichtbaarheid van deze actie te vergroten, lijkt het ons belangrijk de Stichting aan te raden ook te proberen haar legitimiteit te vestigen door ervoor te zorgen dat zij haar sociale, culturele en educatieve impact op het niveau van de Belgische civiele samenleving vergroot. Naar onze mening moet Pelicano een strategie ontwikkelen om de Stichting (een Pelicano-merk) meer bekendheid te geven, op basis van een visie die op grote schaal kan worden verspreid.

Het is daarom van essentieel belang om een strategisch plan te hebben, zoals grote particuliere en openbare ondernemingen, stichtingen, universiteiten en internationale organen dat tegenwoordig doen. Onze studie heeft dus aangetoond hoe Pelicano in staat is geweest een plaats voor zichzelf te creëren op het gebied van armoedebestrijding door een politieke actor (actor van sociaal beleid), een economische actor (sociaal ondernemerschap) en een burgerschapsactor (strijd tegen kinderarmoede, actor van gelijke kansen) te worden, maar deze actor heeft nu een wijde branding nodig op basis van een ontwikkelingsstrategie, die beter gespecificeerd en gecommuniceerd wordt. Deze positionering moet echter gericht zijn op verschillende doelgroepen en actoren en gebaseerd zijn op specifieke strategieën.

De Stichting zou dan een Strategisch Plan moeten ontwikkelen (d.w.z. schrijven, vertegenwoordigen en communiceren) dat de klassieke hoofdonderdelen van een dergelijke oefening door de actoren van Pelicano zou omvatten.

Een missieverklaring. Dit zou betekenen dat de Stichting een paar regels schrijft over de bestaansreden, het project voor de samenleving en hoe het kinderen, sociale partners en donoren verbindt. Een strategisch plan moet een korte, pakkende titel hebben die de 'slogan' kan worden van Pelicano's strategische ontwikkeling, of zelfs van het Pelicano 'merk'. Met deze paar regels zou de lezer de reikwijdte van het project moeten begrijpen.

Visie en ambitie. Wat is uw visie (op de toekomst), de positieve en humanistische kracht die u drijft, uw visie op de toekomst (bijvoorbeeld: een solidaire samenleving waarin elk kind zich autonoom kan ontwikkelen; een wereld die alle kinderen een weg of mogelijkheid biedt, enz.) Een paar regels ook.

Waarden, overtuigingen en fundamenteën. Welke belangrijke transversale waarden tracht u met uw actie te bevorderen (bv. engagement - solidariteit - voldoening - innovatie - sociale verantwoordelijkheid - gelijkheid, enz.) Dit is geen catalogus, maar eerder een manier om in een paar duidelijke lijnen de waarden die u kenmerken en verenigen te identificeren en te ontwikkelen en uw maatschappelijke dimensie te belichten.

Presentatie. In een paar woorden en met een paar criteria die vooral door kleine logo's worden geïllustreerd, moet u zich op een dynamische manier voorstellen en te lange teksten vermijden (bijvoorbeeld: aantal jaren van bestaan - een nationale Stichting die in Vlaanderen, Wallonië en Brussel werkt - aantal interventies en/of partnerschappen - geen bedragen aankondigen, maar dat 100% van de giften naar kinderen gaat, enz.)

Strategische gebieden. U moet 3 of 4 strategische prioriteiten vaststellen rond actiewerkwoorden. Kies er niet te veel, want dan verwatert uw interventie (bijv.) Het is belangrijk om per belangrijk gebied en per belangrijke belanghebbende met wie u samenwerkt ten minste één aandachtsgebied aan te wijzen (werken met kinderen - ontwikkelen van het netwerk met partners - uitbreiden van het netwerk van donoren). De gebieden kunnen dan kort in het document worden gepresenteerd.

Doelstellingen per strategische as en per doelstelling te ondernemen acties vaststellen. Elke doelstelling wordt genummerd en de bijbehorende doelstelling ook (b.v. doelstelling 2 van zwaartepunt I: I.2, doelstelling 3 van zwaartepunt III: 3.3, enz.) Hetzelfde geldt voor elke actie die met elke doelstelling overeenkomt (bijv.)

7.6.1. Van legitimiteit naar impact

Een strategisch plan moet een routekaart voor actie zijn. Het moet een lijst bevatten van eenvoudige en duidelijke acties die moeten worden gevolgd en uitgevoerd, overeenkomstig de door de Stichting vastgestelde doelstellingen en prioriteiten. Zij stelt dus voor doelstellingen vast te stellen en een globaal plan voor te stellen om deze te verwezenlijken, met inachtneming van enkele belangrijke beginselen: segmentering van de acties (en partnerschappen), aantrekkelijkheid, gerichtheid van de acties en positionering van de Stichting op politiek, sociaal-economisch en cultureel gebied.

In een strategisch plan moeten weliswaar concrete maatregelen worden opgesomd, maar moet ook betekenis worden gegeven aan de ondernomen acties. Het moet voor de actoren van de Stichting een referentiepunt en samenhang bieden. Daarbij is het ook de bedoeling dat het op grote schaal aan de buitenwereld wordt meegedeeld. Bovendien biedt het duidelijke strategische lijnen die voor iedereen begrijpelijk zijn. Deze strategische lijnen dragen bij tot de verduidelijking en de erkenning (legitimiteit) van de actie van Pelicano, maar zullen ook de belangrijkste assen en indicatoren (vectoren) van haar politieke, sociale, economische en culturele impact definiëren.